

הצעת חוק משק החשמל, התשנ"ו-1996

פרק א': הגדרות

1. בחוק זה – הגדרות

"אזרח ישראלי" – כמשמעותו בחוק האזרחות, התשי"ב-1951¹;

"אמצעי שליטה" – כל אחד מאלה:

- (1) זכות הצבעה באסיפה כללית של חברה או בגוף מקביל של תאגיד אחר;
 - (2) זכות למנות דירקטורים או מנהל כללי של החברה ובתאגיד שאינו חברה – בעלי תפקידים דומים;
 - (3) הזכות להשתתף ברווחי התאגיד;
 - (4) הזכות לחלק ביתרת נכסי התאגיד, לאחר סילוק חובותיו בעת פירוקו;
- "בעל ענין", "בן משפחה", "החזקה", "שליטה" – כמשמעותם בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968²;
- "בעל רשיון" – מי שקיבל רשיון לפי חוק זה;

דברי הסבר

מבוא

1. חברת החשמל לישראל בע"מ, פועלת מבחן פקודת זכיונות החשמל מ-16 באוקטובר 1927 (חוקי א"י, פרק א', עמ' 466) ומכוח הזכיונות בידיה הזכות הבלעדית ליצור ולהספקה של חשמל, וכן לחלוקתו ולמכירתו בשטח ארץ ישראל המנדטורית, למעט ירושלים וסביבותיה.

בירושלים וסביבותיה פעלה חברת החשמל מחוז ירושלים בע"מ עד שפקע תוקף זכיונה.

הזכיון של חברת החשמל לישראל בע"מ עומד לפוג ב-4 במרס 1996. החוק המוצע נועד להסדיר את הפעלת משק החשמל עם תום הזכיון.

2. ב-26 באוקטובר 1987, חוקקה הכנסת את חוק הספקת החשמל (הוראות מיוחדות), התשמ"ח-1987 (ס"ח התשמ"ח, עמ' 2). לפיו רשאי השר, באישור הממשלה ובהתייעצות עם ועדת הכלכלה של הכנסת להורות לספק חשמל קרי: חברת החשמל לישראל בע"מ וחברת החשמל מחוז ירושלים בע"מ, לספק חשמל, למקומות שיפורטו בצוים.

¹ ס"ח התשי"ב, עמ' 146; התשמ"ח, עמ' 12.

² ס"ח התשכ"ח, עמ' 234; התשנ"ד, עמ' 344.

3. בהתאם לחוק האמור, פרסם שר האנרגיה והתשתית צו הספקת חשמל (הוראות מיוחדות) (חברת החשמל לישראל בע"מ), התשמ"ח-1987 (ק"ת התשמ"ח, עמ' 214). בו הורה שחברת החשמל לישראל בע"מ תספק חשמל ב-15 ישובים ושכונות בירושלים. תוקפו של הצו הוא עד 2 בנובמבר 1999.

בצו נוסף, צו הספקת חשמל (הוראות מיוחדות) (חברת החשמל מחוז ירושלים בע"מ), התשמ"ח-1988 (ק"ת התשמ"ח, עמ' 770). הורה שר האנרגיה והתשתית כי חברת החשמל מחוז ירושלים בע"מ תספק חשמל ב-26 שכונות בירושלים המזרחית ואזור רמאללה; החשמל המסופק על ידי חברה זו נרכש מחברת החשמל לישראל בע"מ.

4. לפקודת זכיונות החשמל הוספו שתי תוספות:

חוק התוספות לזכיונות החשמל (תשלומים בעד חיבור למערכת חשמל), התשכ"ד-1963 (ס"ח התשכ"ד, עמ' 28). שם נקבע כי בעל הזכיון רשאי לקבוע בכללים באישור השר, תשלומים בעד חיבורי חשמל.

חוק התוספת לזכיון החשמל (תיקון הזכיון), התשל"ל-1970 (ס"ח התשל"ל, עמ' 148). בדבר פיצוי חברת החשמל לישראל בע"מ, בעת פקיעת הזכיון.

"המנהל" - מנהל מינהל החשמל במשרד האנרגיה והתשתית שימונה לפי סעיף 48 לחוק;

"השר" - שר האנרגיה והתשתית;

"השרים" - השר ושר האוצר;

"הרשות" - רשות לשירותים ציבוריים - חשמל, שתוקם על פי סעיף 20;

"חברה" - כהגדרתה בפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983³;

"חוק התכנון" - חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965⁴;

"יצרן חשמל" - בעל רשיון או רשיונות ייצור, אשר השר קבע לגביו, כאמור בסעיף 17(ב);

"יצרן חשמל פרטי" - בעל רשיון או רשיונות ייצור, אשר השר לא קבע לגביו, כאמור בסעיף 17(ב);

"מוסד תכנון" - כמשמעותו בחוק התכנון;

"מחזיק אמצעי שליטה" - מי שמחזיק בעצמו או יחד עם בן משפחתו או עם אחרים הפועלים עמו, דרך קבע, יותר מעשרה אחוזים מסוג מסויים של אמצעי שליטה;

"מיתקן חשמל" - מיתקן המשמש לשם הולכה, מסירה, חלוקה, הספקה, צבירה, שינוי או השנאה של חשמל, לרבות מבנים, מכונות, מכשירים, מצברים, מוליכים, עמודים, אבזרים וציוד חשמלי קבוע או מיטלטל, הקשורים במיתקן, לרבות מיתקן המשמש לייצור חשמל בהספק שאינו עולה על 5 מגוואט;

דברי הסבר

לבעל רשיון יותר מרשיון אחד לפעילויות שונות ובאתרים שונים "אשכול רשיונות".

בעל רשיון להולכה ולחלוקה של חשמל, יוכר כספק שירות חיוני ויהיה נתון לפיקוח הרשות.

על בעל רשיון ספק שרות חיוני תחול חובה לפעול להספקה סדירה ואמינה של חשמל ולחלוקתו לכלל הציבור, ברמה נאותה ולפי אמות מידה שתקבע הרשות.

עד שיינתנו רשיונות כאמור - תמשיך חברת החשמל לישראל בע"מ לייצר חשמל, לספקו ולחלקו כפי שעשתה זאת עד פקיעת הזכיון ויהיו לה כל הסמכויות שהיו לה עד פקיעת הזכיון - למעט הסמכות ליתן רשיונות ולהתקין תקנות. כן תמשיך חברת החשמל לישראל בע"מ וחברת החשמל מזרח ירושלים לפעול לפי הצווים אשר הותקנו לפי חוק הספקת החשמל (הוראות מיוחדות), התשמ"ח-1987, בשכונות שפורטו באותם צווים.

רשיון ראשון להספקה ולחלוקה של חשמל יינתן לחברת החשמל לישראל בע"מ ל-10 שנים מיום כניסתו של חוק זה לתוקף. והיא תפעל על פיו כאשר בידה כל הסמכויות, הזכויות והחובות שהיו לה בתקופה שבה

5. ועדה בראשותו של ד"ר יוסף ורדי בחנה את נושא ניהול משק החשמל, לאחר פקיעת תוקפו של הזכיון וצוות בראשותו של ד"ר צימנסקי הוסיף הצעות בנדון.

ההמלצות שנתגבשו היו שלא להאריך את זכיון חברת החשמל לישראל בע"מ ולהסדיר את הייצור, הסחר, ההולכה והחלוקה של חשמל על-ידי מערך רשיונות ופיקוח, אשר יבטיח תנאים לתחרות בין הגופים העוסקים בחשמל, תוך שיפור השירות לצרכן. מנגנון הרישוי יופעל על ידי משרד האנרגיה והתשתית.

כן הומלץ על הקמת רשות לשירותים ציבוריים - חשמל (להלן - הרשות), אשר תקבע את תעריפי החשמל ואת אמות המידה לרמת השירות שיינתן לציבור על ידי ספק שירות חיוני (מי שבידו רשיון להולכה ולחלוקה של חשמל).

6. החוק המוצע גובש, לאור המלצות אלה.

בהתאם לחוק המוצע, יינתנו רשיונות על ידי שר האנרגיה והתשתית (להלן - השר) לביצוע פעילות אחת ולמקום שיוגדר ברשיון למי שמתאים לביצוע המטלות על פיו ובתנאים שייקבעו על ידי השר ויכול שיינתן

³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 37, עמ' 761; ס"ח התשנ"ה, עמ' 204.

⁴ ס"ח התשכ"ה, עמ' 307; התשנ"ה, עמ' 450.

"מנהל הרשות" - מי שימונה כמנהל הרשות לפי סעיף 30;

"מקרקעין ציבוריים" - מקרקעי ישראל כמשמעותם בחוק-יסוד: מקרקעי ישראל⁵, או מקרקעין בבעלות רשות מקומית או בבעלות תאגיד שהוקם על פי חוק ושהחזקה בהם היא בידי אחד מהם;

"מקרקעין פרטיים" - מקרקעין שאינם ציבוריים;

"נושא משרה" - כהגדרתו בפרק ד' לפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983;

"פקודת זכיונות החשמל" - פקודת זכיונות החשמל⁶, כפי שתוקנה בחוק התוספות לזכיונות החשמל (תשלומים) בעד חיבור למערכת החשמל, התשכ"ד-1963⁷, חוק התוספת לזכיון החשמל (תיקון הזכיון), התש"ל-1970⁸, וחוק לתיקון פקודת זכיונות החשמל (מס' 3), התשנ"ד-1994⁹, ובתוספת לחוק הספקת חשמל (הוראות מיוחדות), התשמ"ח-1987¹⁰;

"פקודת זכיונות החשמל (ירושלים)" - פקודת זכיונות החשמל (ירושלים)¹¹;

"צרכן" - מי שרוכש חשמל ואינו בעל רשיון ספק שירות חיוני;

"רשיון אחר" - רשיון שאינו רשיון ספק שירות חיוני ואינו רשיון ייצור;

"רשיון להולכה" - רשיון להעברת חשמל ממקור ייצור במתח עליון ועל עליון, אל תחנת משנה;

"רשיון להספקה" - רשיון שמכוחו הוסמך בעל רשיון חלוקה למכור חשמל לצרכן;

"רשיון לחלוקה" - רשיון להעברת חשמל מתחנת משנה אל צרכן, דרך קוי מתח גבוה ונמוך כדי שיהיה זמין להספקה לצרכן;

"רשיון ייצור" - רשיון לייצור חשמל;

"רשיון ספק שירות חיוני" - רשיון להולכה או לחלוקה של חשמל;

"רשת חשמל" - מיתקנים ומערכות להולכה והשנאה לחלוקה, לאספקה ולמניה של חשמל, במתח כלשהו, לרבות עמודי חשמל ומוליכים תת-קרקעיים או עיליים וכן צנרת המשמשת להולכת מוליכים תת-קרקעיים או עיליים וציוד ואבזרים המותקנים עליהם או המחוברים אליהם, לרבות תילי חשמל וכן תחנות השנאה, ארגוני חלוקת חשמל

דברי הסבר

ההמלצה על כינון הרשות, מושתתת על תפיסה לפיה מן הראוי שתעריפים ייקבעו באופן מקצועי, ואובייקטיבי על בסיס עלות השירותים וללא שיקולים נילווים כלשהם.

הרשות לא תהיה גוף מעין שיפוטי (שלא כדוגמת הרשות הפועלת בארה"ב), אלא גוף מקצועי ומצומצם ככל האפשר.

הרשות תתייעץ בהחלטותיה עם ועדה מייעצת שתוקם על פי הצעת החוק.

בעוד שכיום התעריפים והתשלומים בעד שירותים, נקבעים על ידי בעל הזכיון באישורו של שר האנרגיה והתשתית, ייקבעו התעריפים והתשלומים על-ידי הרשות בהתייעצות עם הוועדה המייעצת והיא תפרסמם ברבים. הרשות תמציא לציבור מנדע מקיף

היה הזכיון בתוקף. כך יימנעו ועזועים ושינויים במשק החשמל בראשית תקופת תוקפו של החוק.

מוצע להקים במסגרת משרד האנרגיה והתשתית רשות לשירותים ציבוריים - חשמל, וזו תקבע את התעריפים, את התשלומים בעד שירותי חשמל ואת אמות המידה לטיב השירות של בעלי רשיון. הרשות תהא גם פורום לשמיעת תלונות של ציבור הצרכנים בתחום שירותי החשמל.

⁵ ס"ח התשי"ז, עמ' 56.

⁶ חא"י, כרך א', עמ' 604 (8), 633; ס"ח התשנ"ד, עמ' 76.

⁷ ס"ח התשכ"ד, עמ' 28.

⁸ ס"ח התשל"ל, עמ' 148.

⁹ ס"ח התשנ"ד, עמ' 76.

¹⁰ ס"ח התשמ"ח, עמ' 2.

¹¹ חא"י, כרך א', עמ' 635 (8), 658.

לסוגיהם וכל החיבורים אליהם, וחיבורים עיליים ותת קרקעיים לבתים ולמיתקני צריכה אחרים;

"שותפות" – שותפות שנרשמה לפי פקודת השותפויות [נוסח חדש], התשל"ה-1975¹²;

"תחנת כוח" – מיתקן המשמש לייצור חשמל בהספק העולה על 5 מגוואט, לרבות כל המבנים, המכונות, המצברים, המוליכים, מיתקני ההשנאה, מיתקני הקירור ומערכות, המשמשים למטרה זו;

"תחנת משנה" – תחנת השנאה, שיש בה שנאים מורדי מתח או מעלי מתח, המקשרת בין רשתות חשמל לסוגיהן;

"תעריף" – מערכת תשלומים שמשלם צרכן לספק שירות חיוני.

פרק ב' – רישוי

2. (א) לא ייצר, לא יוליך, לא יחלק, לא יספק ולא ימכור אדם חשמל ולא יסחר בחשמל איסור פעולות ללא רשיון, לפי חוק זה.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על מי שמייצר חשמל בהספק שאינו עולה על 5 מגוואט ואינו מוכרו לאחר.

3. (א) השר רשאי ליתן רשיון לייצור, להולכה, לחלוקה, להספקה, למכירה או לסחר בחשמל (כל אחת מאלה, להלן – פעילות), לקבוע ברשיון תנאים ולהגביל את תקופת תוקפו או שלא להגביל את תקופת תוקפו

(ב) השר יתן רשיון לפעילות אחת, למקום או לאזור מוגדר, והוא רשאי לתת לאדם יותר מרשיון אחד.

(ג) הודעה על מתן רשיון תפורסם ברשומות.

4. (א) רשיון יכלול בין השאר, הוראות בדבר – הוראות הרשיון

(1) הפעילות שלגביה ניתן הרשיון;

(2) תקופת תוקפו של הרשיון, אם הוגבלה התקופה;

דברי הסבר

הרשיון יינתן לפעילות אחת ולמקום מסוים, לתקופה מוגבלת בזמן או יכול שלא יוגבל בזמן ויכול שינתנו מספר רשיונות לפעילויות שונות ובאתרים שונים לבעל רשיון אחד ("אשכול רשיונות").

על מנת שתהא פומביות בניהול משק החשמל, תפורסם הודעה על מתן הרשיון ברשומות.

סעיף 4 מוצע לפרט את ההוראות שייכללו, בין השאר, ברשיון;

ברשיון תצוין הפעילות שלשמה ניתן הרשיון, יתקופת תוקפו של הרשיון אם הוגבלה התקופה, המקום בו יחול, ציון אם בעל הרשיון הוא ספק שירות חיוני, יצרן חשמל או אחר וכן תנאי הרשיון.

בדבר דרך בנית התעריפים והתשלומים למיניהם ותהיה שקיפות לכל החלטותיה בענין זה.

פעולות הרשות ימומנו על ידי תקציב המדינה.

סעיף 2 סעיף זה אוסר פעולות בתחום משק החשמל ללא רשיון מאת השר. פטור מחובת רשיון – יצרן חשמל המייצר חשמל בהספק של עד 5 מגוואט ואינו מוכר חשמל לאחר.

סעיף 3 במקום הזכיון שהיה לחברת החשמל לישראל בע"מ, על פי פקודת זכויות, החשמל, יופעל משק החשמל באמצעות רשיונות שיינתנו.

¹² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 28, עמ' 549; ס"ח התש"ס, עמ' 88.

(3) המקום או האזור שלגביהם ניתן הרשיון;

(4) ציון סוג הרשיון – רשיון ייצור, רשיון ספק שירות חיוני או רשיון אחר;

(5) כללים וחובות שנקבעו לפי חוק זה.

(ב) רשיון ספק שירות חיוני, יכלול, בנוסף להוראות סעיף קטן (א), הוראות בדבר חובת רכישת חשמל מיצרן חשמל פרטי ויכול שיכלול הוראות בדבר חובת רכישת חשמל מיצרן חשמל.

סייגים למתן רשיון
5. (א) השר לא יתן רשיון לפי חוק זה, אלא ליחיד שהוא אזרח ישראלי, לחברה או לשותפות; רשיון ספק שירות חיוני יינתן לחברה בלבד.

(ב) השר לא יתן רשיון לפי חוק זה, ליחיד שהוכרז פושט רגל, זולת אם הופטר, ולתאגיד אם מונה לו כונס נכסים או מפרק, או שהחליט על פירוק מרצון.

(ג) השר לא יתן רשיון לפי חוק זה, למי שהורשע בעבירה שיש עמה לדעת היועץ המשפטי לממשלה, קלן; השר לא יתן רשיון לחברה, גם אם נושא משרה או בעל שליטה בה הורשע כאמור וגם לא לשותפות, אם אחד מהשותפים בה הורשע כאמור.

(ד) השר לא יתן רשיון ספק שירות חיוני לפי חוק זה אלא לחברה שהתחייבה כי עיסוקה ייוחד לפעילויות, בהתאם להוראות הכלולות ברשיונות שהשר נותן לפי חוק זה, ולפעילויות נילוות לפעילויות אלה; על אף האמור בסעיף קטן זה, יהיו השרים רשאים לאשר לבעל רשיון ספק שירות חיוני עיסוק בפעילויות אחרות, אם שוכנעו כי אין בעיסוק זה כדי לפגוע בפעולותיו של בעל רשיון ספק השירות החיוני, בהתאם להוראות הכלולות ברשיונות לפי חוק זה או לפגוע בפיקוח על מילוי חובותיו של בעל הרשיון לפי חוק זה.

שיקולים למתן רשיון
6. בבואו להחליט אם ליתן רשיון או לקבוע בו תנאים ישקול השר, בין היתר, שיקולים אלה:

(1) מדיניות הממשלה בתחום מבנה משק החשמל;

(2) תרומת מתן הרשיון לרמת השירותים לציבור;

(3) טובת ציבור הצרכנים.

דברי הסבר

ירכו פעילותו בתחום שעליו הוא מופקד ולא ישתלט גם על עיסוקים רב ענפיים. פעולות נילוות שאינן קשורות בפעילות על-פי הרשיון, יותרו רק באישור השרים.

“שליטה” – הוגדרה כך: היכולת לכוון את פעילותו של תאגיד, למעט יכולת הנובעת רק ממילוי תפקיד של דירקטור או נושא משרה בתאגיד.

כן נאמר בהגדרה, כי חוקה על אדם שהוא שולט בתאגיד, אם הוא מחזיק יותר מחמישים אחוזים מסוג מסוים של אמצעי שליטה בתאגיד.

עוד נקבע בחוק המוצע כי לא יינתן רשיון ליחיד שפשט רגל ולא הופטר ולחברה אשר נתמנה לה כונס נכסים.

סעיף 6 שיקולים של מדיניות הממשלה בתחום מבנה משק החשמל וטובת ציבור הצרכנים, הם שינחו את השר לענין מתן רשיונות ולענין

רשיון של ספק שירות חיוני, יכלול הוראות בדבר חובת רכישת חשמל מיצרן חשמל. וזאת כדי למנוע מספק שירות חיוני לרכז בידיו את ייצור החשמל ועל מנת ליצור אפשרות ליצרנים אחרים, להיכנס לפעילות בתחום משק החשמל ולהשתלב בה. החובה לרכוש חשמל מיצרן חשמל נועדה למנוע בעל מונופול טבעי, להשתלט על נושא הייצור.

סעיף 5 ענינו של סעיף זה סייגים למתן הרשיון:

מוצע לקבוע כי לא יינתן רשיון לפי חוק זה, אלא ליחיד שהוא אזרח ישראלי או לחברה שגרשמה כדין בישראל, או לשותפות שגרשמה בישראל לפי פקודת השותפויות [נוסח חדש], התשל”ה-1975.

רשיון לספק שירות חיוני – יינתן רק לחברה שהתחייבה כי עיסוקה ייוחד לפעילות על-פי הרשיון בלבד ולפעילויות נילוות וזאת כדי שספק שירות חיוני

(1) אמות מידה ותנאים למתן הרשיון;

(2) כללים להפעלת הרשיון, חובות שיחולו על בעל הרשיון, לרבות לענין מתן ערבויות וביטוח;

(3) נהלים להגשת בקשה לרשיון;

(4) דרכי בחירה בין מבקשי רשיון מסוג מסוים, אם הוגבל מספרם בהתאם לשיקול הדעת של השר לפי סעיף 6.

(ב) השר יתחשב, בין השאר, בסוג הרשיון ולענין ייצור, גם בהספק הייצור שלגביו הוא נתן את הרשיון.

הגבלת רשיון,
התלייתו, ביטולו
או שינויו

8. (א) השר רשאי להגביל רשיון, להתלותו, לבטלו או לשנות כללים וחובות בו או להוסיף עליהם, אם נוכח שנתקיים סייג מן הסייגים לקבלתו או שהופר תנאי מתנאי הרשיון.

(ב) השר רשאי להגביל רשיון, להתלותו, לבטלו או לשנות כללים וחובות בו או להוסיף עליהם, שלא מאחת הסיבות המנויות בסעיף קטן (א), משיקולים של מדיניות הממשלה בתחום מבנה משק החשמל, טובת ציבור הצרכנים ורמת השירות לציבור.

(ג) השר לא יעשה שימוש בסמכויותיו לפי סעיפים קטנים (א) או (ב), אלא אם כן נתן לבעל הרשיון הזדמנות להשמיע את טענותיו בפני השר.

(ד) השרים יהיו רשאים לקבוע כללים למתן פיצוי בשל פעולות לפי סעיף קטן (ב) ויכול שעל פי כללים כאמור, יהיה שיעור הפיצוי אפס.

ביצוע על ידי
המנהל

9. (א) לא קיים בעל רשיון הוראה מהוראות חוק זה, או התקנות לפיו, או תנאי מתנאי הרשיון והמנהל שוכנע כי אי קיום ההוראה או התנאי מהווה סכנה ממשית ומיידית לאדם או לרכוש, רשאי הוא לבצע את הפעולה הנדרשת (להלן - הפעולה) במקום בעל הרשיון או

דברי הסבר

בנוסף, הוסמך השר לבטל רשיון, לשנותו או להגבילו גם שלא בשל הפרה, אלא משיקולים של מדיניות הממשלה או טובת הציבור.

השרים יהיו רשאים לקבוע בתקנות כללים לענין פיצוי בעל רשיון על שינוי, ביטול או הגבלה של רשיון שלא בשל הפרה, אולם שיעור הפיצוי יכול שיהיה גם אפס.

סעיף 9 מוצע לאפשר למנהל לבצע פעולות בתחום מתן שירותי חשמל במקום בעל רשיון, אם שוכנע כי אי קיום תנאי מתנאי הרשיון על ידי בעל רשיון, מהווה סכנה ממשית ומיידית לבטיחותו של אדם או לרכוש.

ההוצאות הכרוכות בביצוע פעולות כאמור, ישולמו על ידי בעל הרשיון וייגבו על פי הוראות פקודת המסים (גביה), כאילו היו ההוצאות האמורות מס כמשמעותו באותה פקודה.

תנאים ברשיונות, ושיקולים אלה יהיו בסיס להחלטתו לכמה יצרני חשמל או נותני שירותים אחרים ולאיזה תקופה, מן הראוי ליתן רשיונות.

סעיף 7 שר האנרגיה והתשתית, המופקד על משק החשמל, יקבע בתקנות אמות מידה וכללים למתן רשיונות וכן כללים להפעלת רשיון וחובות שיחולו על בעל רשיון ודרכי בחירה בין מבקשי רשיונות אם הוגבל מספרם (אם ייבחרו במכרז או בדרך אחרת).

סעיף 8 מוצע לקבוע כי השר יהיה רשאי לבטל, להתלות, להגביל או לשנות רשיון, אם נוכח כי חדלו להתקיים בבעל הרשיון התנאים לקבלתו או נתקיים בו סייג מן הסייגים לקבלתו או שהופר תנאי מהותי מתנאי הרשיון או שבעל הרשיון לא מילא חובותיו על פי הרשיון.

לא יבוטל רשיון, אלא לאחר מתן הזדמנות לבעל הרשיון להשמיע טענותיו בפני השר.

להעביר ביצועה לאחר ולגבות מבעל הרשיון את כל ההוצאות שהוציא לשם כך; על גביית ההוצאות כאמור תחול פקודת המסים (גביה)¹³, כאילו היו ההוצאות מס כהגדרתו באותה פקודה.

(ב) המנהל לא יפעל כאמור בסעיף קטן (א), אלא לאחר שנתן הודעה לבעל הרשיון, שבה הוא נדרש לבצע את הפעולה, תוך זמן שנקבע בהודעה, ובעל הרשיון לא ביצע את הפעולה כנדרש, ובלבד שבנסיבות הענין היתה שהות למתן הודעה.

10. (א) רשיון או זכות מן הזכויות על-פיו אינם ניתנים להעברה, במישרין או בעקיפין, לשיעבוד או לעיקול, אלא באישור השר.

(ב) השר רשאי לקבוע ברשיון, כי נכסים מסויימים של בעל הרשיון, הדרושים לדעת השר לביצוע הפעילות לפי הוראות הרשיון, אינם ניתנים להעברה, במישרין או בעקיפין, לשיעבוד או לעיקול, אלא באישור השר.

(ג) ערבויות שהמציא בעל רשיון לפי סעיף 7(2), וכספים שנתקבלו ממימושן, אינם ניתנים לעיקול או לשיעבוד.

(ד) השר רשאי לקבוע ברשיון, כי שינוי או ארגון מחדש [?] (כולל לרבות מיזוג, פיצול, פשרה, הסדר או פירוק מרצון, טעונים אישור השר.

11. (א) לא תועבר שליטה, במישרין או בעקיפין, ולא ירכוש אדם שליטה, במישרין או בעקיפין, בבעל רשיון, אלא באישור השר.

(ב) שותף לא יעביר את זכויותיו בשותפות, שהיא בעל רשיון, אלא באישור השר.

(ג) השר רשאי לאשר העברת שליטה או העברת זכויות שותף, ובלבד שנתקימו במקבל ההעברה התנאים הנדרשים למתן הרשיון לפי הענין, ולא נתקימו בו הסייגים למתן הרשיון.

(ד) השר רשאי לקבוע תנאים, הוראות והגבלות לבעל רשיון וכן דרכי פיקוח וחובות דיווח על פעולות הדרושות לדעתו להבטחת אכיפתן של מגבלות השליטה וההחזקה וכן לאכיפתן של הוראות אחרות של סעיפים 10 עד 14 ובכלל זה הוראות לענין ניהול ורישום

ד ב ר י ה ס ב ר

כמו כן, מוצע לקבוע בחוק, כי ערבויות שהמציא בעל רשיון למדינה וכספים שנתקבלו ממימושן, אינם ניתנים לשיעבוד או לעיקול.

עוד מוצע להסמיך את השר לקבוע ברשיונו של בעל רשיון כי שינוי או ארגון מחדש מכל סוג שהוא, לרבות מיזוג ופיצול או הסדר פשרה – טעונים אישור השר.

סעיף 11 על מנת למנוע העברת שליטה בבעל רשיון, מוצע להתנות העברת שליטה בחברה של בעל רשיון או בשותפות, לפי הענין – בקבלת אישור מאת השר.

השר יהיה רשאי להתיר העברת שליטה בחברה או העברת זכויות בשותפות, רק אם מקבל ההעברה עומד

ביצוע פעולות על ידי המנהל כאמור לעיל – ייעשה רק לאחר מתן הודעה מראש לבעל הרשיון, אם בנסיבות הענין יש שהות למתן ההודעה.

סעיף זה הוא סעיף "גיבוי" להבטחת המשך פעילות תקינה במשק החשמל למקרה שמסיבה כלשהי, כשלו פעולותיו של בעל רשיון.

סעיף 10 מוצע לאסור על העברת רשיון או זכויות על פיו וכן על שיעבוד הרשיון או הטלת עיקול עליו, אלא באישור השר. בנוסף, מוצע להסמיך את השר לקבוע ברשיון, כי נכסים מסויימים של בעל רשיון, הדרושים לפעילות לפי הרשיון, אינם ניתנים להעברה, לשיעבוד או לעיקול אלא באישור השר.

¹³ חוקי א"י, כרך ב', עמ' (ע) 1374, (א) 1399; ס"ח התש"ן, עמ' 127.

מיוחד של המחזיקים בניירות ערך שלו וכן הגבלות על השימוש באמצעי שליטה ובזכויות הצמודות להן.

12. (א) לא יחזיק אדם אמצעי שליטה בחברה של בעל רשיון ספק שירות חיוני, אלא באישור השר.

החזקת אמצעי שליטה בספק שירות חיוני

(ב) בעל רשיון או מחזיק אמצעי שליטה בבעל רשיון, לא ירכוש ולא יחזיק אמצעי שליטה בבעל רשיון נוסף, אלא באישור השר.

13. (א) השר, בהתייעצות עם שר האוצר ובאישור הממשלה, רשאי לקבוע בצו כי על בעל רשיון ספק שירות חיוני, יחולו ההוראות הבאות, כולן או מקצתן:

הגבלות על ספק שירות חיוני

(1) קביעה, שלפיה תובטח השליטה בבעל רשיון ספק שירות החיוני בידי אזרח ישראלי ותושב ישראל, לרבות בדרך של קביעת שיעור מרבי של אמצעי שליטה שיוחזקו, במישורין או בעקיפין, בידי מי שאינו אזרח או תושב כאמור;

(2) דרישה מטעמים של בטחון המדינה, כי נושאי משרה ובעלי תפקידים מסוימים שיקבע בבעל רשיון ספק שירות חיוני, כולם או מקצתם, יהיו אזרחים ישראליים ותושבים בה וכי אלה, כולם או מקצתם, יהיו בעלי סיווג בטחוני מתאים.

(ב) השר לא יתן צו כאמור החל על בעל רשיון ספק שירות חיוני, אלא לאחר שנתן לבעל רשיון ספק שירות חיוני, הזדמנות להשמיע טענותיו בפני השר.

14. (א) פעולה שנעשתה בניגוד להוראות סעיפים 10 עד 13 או בניגוד להוראות שנקבעו לפיהם – בטלה.

פעולות בניגוד להגבלות

(ב) מבלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (א), לא יהיה אדם או מי מטעמו רשאי להפעיל את זכויותיו כתוצאה מפעולה שנעשתה בניגוד להוראות סעיפים 10 עד 13, אלא רק לשם מכירתן של הזכויות או לשם קבלת דיבדנד.

דברי הסבר

סעיף 13 בהתאם לחוק המוצע, רשאי השר לדרוש כי בבעל רשיון ספק שירות חיוני, תהא שליטה בידי אזרחי ישראל וכי אמצעי שליטה בו יהיו בידי אזרח ישראלי או תושב ישראל, בשיעור שייקבע וזאת כדי להבטיח כי לא ישתלטו על בעל רשיון ספק שירות חיוני גורמים זרים.

בנוסף, מטעמים של בטחון המדינה, יהיה השר רשאי, לדרוש כי נושאי משרה ובעלי תפקידים מסוימים בבעל רשיון ובבעל רשיון ספק שירות חיוני, יהיו אזרחי ישראל ותושבים בה ויכול שיוטלו דרישות של סיווג בטחוני לענין העסקתם.

סעיף 14 לצורך אכיפת דרישות השליטה בבעל רשיון ספק שירות חיוני, מוצע כי כל פעולה של העברת שליטה או אמצעי שליטה בבעל רשיון ספק שירות חיוני, שנעשתה בניגוד לדרישות שנקבעו על ידי השר, תהיה חסרת תוקף.

בדרישות שנקבעו לקבלת רשיון ולא נתקיים בו סייג מן הסייגים לקבלתו.

לצורך פיקוח על אי העברת שליטה ושמירה על מיגבלות שליטה והחזקה בבעל רשיון ועל השימוש באמצעי שליטה, מוצע להסמיך את השר לקבוע דרכי פיקוח וחובות דיווח ורישום לעניין המחזיקים בניירות ערך של בעל רשיון ועל השימוש באמצעי השליטה בו.

סעיף 12 סעיף זה נועד להבטיח כי אמצעי שליטה בחברה של ספק שירות חיוני לא יגיעו ולא יועברו לאחר, אלא באישור השר. כן נועד סעיף זה להבטיח כי בעל רשיון ספק שירות חיוני לא יחזיק באמצעי שליטה בבעל רשיון אחר, אלא באישור השר.

מחזיק אמצעי שליטה – הוגדר בחוק המוצע כך: "מי שמחזיק בעצמו או יחד עם בן משפחתו או עם אחרים הפועלים בתיאום עמו דרך קבע, יותר מעשרה אחוזים מסוג מסויים של אמצעי שליטה".

15. השרים רשאים לקבוע, באישור ועדת הכספים של הכנסת, אגרות אשר מבקש רשיון או בעל רשיון, ישלמו דרך כלל ולסוגים.

פרק ג' – בעל רשיון ספק שירות חיוני

חובות בעל
רשיון ספק
שירות חיוני

16. (א) בעל רשיון ספק שירות חיוני יתן שירות לכלל הציבור באמינות, ביעילות וברמה הדרושה, לפי תנאי רשיונו ולפי כל דין.

(ב) בעל רשיון ספק שירות חיוני ירכוש, בהתאם לתנאי רשיונו, חשמל מבעל רשיון ייצור.

(ג) למרות הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), בעל רשיון ספק שירות חיוני יהיה רשאי שלא לתת את השירות או שלא לבצע את הרכישה לפי רשיונו, להפסיקם, לעכבם או להגבילם, אם לא שולמו לו התשלומים בעדם לפי כל דין או לא נתקיימו התנאים למתן השירות או לביצוע הרכישה כדין, והכל בהתאם לקביעת השר בתקנות או ברשיון של אותו בעל רשיון.

(ד) בעל רשיון ספק שירות חיוני יפעל להבטחת מתן מלוא שירותיו במשך כל תקופת רשיונו, לרבות, לפי תכנית הפיתוח שתאושר לפי סעיף 18, תוך עשיית הפעולות הדרושות למילוי שירותיו כאמור.

(ה) בגביית תשלומים בהתאם לתעריפים שקבעה הרשות ובביצוע חובותיו על פי סעיף קטן (א), יהיה בעל רשיון ספק שירות חיוני כפוף לפיקוח הרשות וימלא אחר הוראותיה.

(ו) השרים רשאים, בהתייעצות עם שר המשפטים, לקבוע הוראות בדבר התוכן, המידה, הפירוט והעקרונות החשבונאיים לעריכתם של דינים וחשבונות כספיים של בעל רשיון ספק שירות חיוני לרבות ההצהרות והביאורים שיש לצרף אליהם.

תחולת החוק
על פעולות
ספק שירות
חיוני

17. (א) הוראות חוק זה, לענין בעל רשיון ספק שירות חיוני, יחולו על בעל רשיון ספק שירות חיוני, בין אם הוא בעל רשיון לפעילות נוספת לפי חוק זה ובין אם לאו, והן יחולו על כל הפעילויות שלגביהן הוא בעל רשיון.

דברי הסבר

להבטחת מתן שירותיו תוך חיזוי צרכים שאינם צרכים מידיים.

(ב) ספק שירות חיוני ימלא אחר הוראות תכנית פיתוח שהוגשה על ידו ואושרה על ידיו השר. בגביית תעריפים יהיה בעל רשיון ספק שירות חיוני, כפוף לפיקוח הרשות לשירותים ציבוריים – חשמל וימלא אחרי הוראותיה ולא יגבה תעריפים מעבר למה שנקבע.

(ג) בעל רשיון ספק שירות חיוני יחויב לרכוש חשמל מיצרן חשמל פרטי, בהתאם לתנאי רשיונו וזאת כדי שייצור החשמל לא ירוכז רק בידי בעל רשיון ספק השירות החיוני ויהיה ניתן לשלב גם יצרנים פרטיים בייצור חשמל, בשיעור שייקבע בהתאם למדיניות הממשלה.

סעיף 17 בעל רשיון ספק שירות חיוני הוגדר מי שבידו רשיון להולכה וחלוקה של חשמל.

סעיף 15 סעיף זה מסמין את שר האנרגיה והתשתית ואת שר האוצר לקבוע, באישור ועדת הכספים של הכנסת, אגרות שישולמו על ידי בעל רשיון.

סעיף 16 בעל רשיון ספק שירות חיוני, מקבל מעמד מיוחד בחוק המוצע, בשל חשיבות שירותיו לציבור שהם בעיקר שירותי הולכה או חלוקה של חשמל. מעמדו המיוחד מטיל עליו חובות אשר מוצע לפרטן במפורש בחוק.

(א) בעל רשיון ספק שירות חיוני יחויב ליתן שירות לכלל הציבור באמינות, ביעילות ברמה הדרושה, לפי תנאי רשיונו ולפי כל דין; כל זאת בתנאי שהצרכן שילם את התשלומים שחויב בהם כדין ומילא אחר כל התנאים לקבלת השירותים, שנקבעו כדין. חובותיו של בעל רשיון ספק לציבור יכללו גם הערכות לעתיד

(ב) השר רשאי, בהתאם למצב העובדתי במשק החשמל, לקבוע מעת לעת, כי בעל רשיון או רשיונות ייצור, מרכז בידיו חלק מהותי מן הייצור במשק החשמל.

(ג) הוראות החוק זה, לענין בעל רשיון ספק שירות חיוני, למעט סעיף 16(ב), יחולו על יצרן חשמל וכן על בעל רשיון שבידיו שליטה, במישרין או בעקיפין, ביצרן חשמל.

18. (א) השר רשאי לדרוש מבעל רשיון ספק שירות חיוני, להגיש לאישורו תכנית פיתוח שלמה או בחלקים, לצורך פעולותיו לפי הוראות הרשיון; בעל רשיון ספק שירות חיוני, יגיש לשר את התכנית, באופן ובמועד שנדרשו.

(ב) אישר השר את התכנית, לא יפעל בעל רשיון ספק שירות חיוני אלא בהתאם לתכנית שאושרה.

(ג) לא הגיש בעל רשיון ספק שירות חיוני תכנית פיתוח לפי סעיף קטן (א), רשאי השר לקבוע לו תכנית פיתוח ויחולו על תכנית כאמור הוראות סעיף קטן (ב).

פרק ד' – בעל רשיון ייצור

19. (א) בעל רשיון ייצור ייצר חשמל לפי תנאי רשיונו.

(ב) השר רשאי לקבוע ברשיונו של בעל רשיון ייצור, כי הוא לא ימכור חשמל אלא לבעל רשיון ספק שירות חיוני.

(ג) עסקאות בין בעל רשיון ספק שירות חיוני לבין בעל רשיון ייצור חשמל לענין רכישת חשמל כאמור בסעיפים 16(ב) ו-19(ב), ייערכו בהתאם לכללים שיקבע השר, בהתייעצות עם הרשות; הכללים יכולים לכלול עקרונות לקביעת תשלומים וכמויות חשמל והוראות שונות לעסקאות עם בעלי רשיון ייצור מסוגים שונים.

דברי הסבר

סעיף 19 החוק המוצע מתכוון לאפשר שילוב יצרני חשמל במשק החשמל, בשיעור שייקבע על פי מדיניות הממשלה. השר יהיה רשאי לקבוע ברשיונו של יצרן חשמל כי מחובתו למכור חשמל רק לבעל רשיון ספק שירות חיוני, אולם במשך עשר שנים ראשונות מכניסת החוק לתוקף ימכור יצרן חשמל רק לחברת החשמל לישראל בע"מ (סעיף 52(ה)).

כן יהיה השר רשאי לקבוע, בהתייעצות עם הרשות לשירותים חיוניים – חשמל, כללים בדבר העסקאות שבין בעל רשיון ספק שירות חיוני לבין יצרן חשמל ויכול שכללים אלה יקבעו גם את גובה התשלום שישלם בעל רשיון ספק שירות חשמל ליצרן פרטי בעד החשמל שהיצרן יספק לו.

הסדר פיקוח זה נובע מן העובדה שבעל רשיון ספק שירות חיוני, עשוי להוות מונופול ומן הראוי שלא ינצל זאת בעסקאותיו עם יצרני חשמל התלויים בו לרכישת החשמל שהם מייצרים.

אולם יכול שספק כזה יהיה גם יצרן חשמל ויהיה בידיו גם רשיון לייצור.

במקרה זה יחולו גם על פעולות הייצור, כל החובות החלות על בעל רשיון ספק שירות חיוני – כגון אמינות, רמת שירות נאותה ורציפות בייצור.

בנוסף, יצרן חשמל המרכז בידיו חלק מהותי מן הייצור במשק החשמל (אף אם אינו עוסק בהולכה וחלוקה) יהיה חייב בחובות בעל רשיון ספק שירות חיוני לכל דבר וענין.

סעיף 18 מוצע לקבוע בחוק, כי השר יהיה רשאי לדרוש מבעל רשיון ספק שירות חיוני להגיש לו תכנית פיתוח שלמה או בחלקים, לענין הפעולות הדרושות לפי רשיונו. כן מוצע לחייב בעל רשיון ספק שירות חיוני, להגיש תכנית כזאת כנדרש ולפעול לפי התכנית שאושרה על ידי השר.

סעיף זה נועד להבטיח תכנון לטווח ארוך על ידי בעל רשיון ספק שירות חיוני, כדי שיובטח מילוי חובותיו גם בעתיד, תוך חיזוי צרכים עתידיים.

פרק ה' – הרשות לשירותים ציבוריים – חשמל

סימן א' – תפקידי הרשות וסמכויותיה

- כינון הרשות 20. מוקמת בזה רשות לשירותים ציבוריים – חשמל.
- תפקידי הרשות 21. ואלה תפקידי הרשות:
- (1) קביעת תעריפי חשמל, לרבות תעריפים למתן שירותי תשתית ברשת חשמל;
- (2) קביעת אמות מידה לרמה, לטיב ולאיכות השירות שבעל רשיון ספק שירות חיוני נותן, ופיקוח אחר מילוי חובותיו על פי אמות מידה אלה.
22. (א) הרשות תקבע את תעריפי החשמל על בסיס עקרון העלות בהתחשב, בין השאר, בסוג השירותים וברמתם. כל מחיר ישקף את עלות השירות המסויים, בלא שתהיה הוצאת מחיר אחד על חשבון ייקורו של מחיר אחר, למניעת סכסוד צולב.
- (ב) לצורך קביעת התעריפים כאמור, תבצע הרשות פעולות של בקרת העלויות של בעל רשיון ספק שירות חיוני. הרשות תהא רשאית שלא להביא בחשבון, לענין קביעת תעריפים, הוצאות, כולן או חלקן, אשר לדעתה אינן נדרשות למילוי חובותיו של בעל רשיון ספק שירות חיוני לפי חוק זה.
- (ג) לענין העלות כאמור בסעיף קטן (א), תביא הרשות בחשבון שיעור תשואה נאות על ההון, בהתחשב בזכויותיו ובחובותיו של בעל רשיון ספק שירות חיוני לפי חוק זה.
- (ד) נתן תקציב המדינה תמיכה, לצורך הוצאת מחיר השירות, תופחת התמיכה מן העלות לענין קביעת תעריפים.
23. (א) הרשות תקבע את התעריפים מעת לעת; עד לקביעה אחרת, יעודכנו התעריפים על בסיס נוסחת ערכון שתקבע הרשות; נוסחת הערכון יכול שתביא בחשבון מקדם התייעלות.

דברי הסבר

- סעיפים 20-22** בעקבות המלצות ועדת ורדי וצוות צ'מנסקי, הוחלט לכונן רשות לשירותים ציבוריים – חשמל.
- הרשות תפעל במסגרת משרד האנרגיה והתשתית ולא תהיה תאגיד נפרד, הרשות תקבע את תעריפי החשמל ואת רמת השירות של בעל רשיון ספק שירות חיוני באופן בלתי תלוי ועצמאי.
- בהקמת הרשות, אין כוונה ליצור מנגנון מעין שיפוטי כדוגמת רשות לשירותים ציבוריים בארה"ב, אלא גוף מקצועי אוטונומי לקביעת תעריפים והגדרת איכויות של שירותי חשמל, שפעולותיו גלויות ושקופות לציבור ושצרכני החשמל יכולים לשטוח לפניו את תלונותיהם.
- תעריפי החשמל ייקבעו על ידי הרשות על בסיס אובייקטיבי של עקרון עלות ייצור, הספקה וחלוקה, הכוללת את עלות ההון המושקע במתן השירות וכן תשואה נאותה על ההשקעה.
- לא כל הוצאה של נותן השירות תוכר "כעלות" לצורך קביעת התעריף או התשלום, והרשות תהא רשאית שלא להכיר בהוצאות מסוימות שלדעתה לא היו נדרשות למילוי חובותיו של ספק שירות חיוני.
- אם ניתנה תמיכה מתקציב המדינה לשם הוצאת תעריף, תופחת התמיכה מן העלות לצורך קביעת התעריפים.
- כמו כן, נקבע במפורש כי הרשות לא תתיר לבעל רשיון ספק שירות חיוני, ליתן תמיכות והנחות ולא תאשר הוצאת שירות אחד על ידי ייקורו של שירות אחר וזאת כדי למנוע סיכסוד צולב.
- לצורך קביעת התעריפים כאמור, תבצע הרשות פעולות של בקרת העלויות של בעל רשיון ספק שירות חיוני.
- סעיף 23** הוראה זו קובעת כי התעריפים ייקבעו על ידי הרשות מעת לעת.

(ב) לענין זה, "מקדם התייעלות" – שיעור ההפחתה מן העדכון, אשר הרשות, בהתייעצות עם השרים, תחליט להביא בחשבון, לשם התייעלותו בעל רשיון של בעל רשיון ספק שירות חיוני.

24. הרשות תקבע אמות מידה לרמה, לטיב ולאיכות השירות שבעל רשיון ספק שירות חיוני נותן, כאמור בסעיף 21(ב), בכפוף לתכנית הפיתוח שאישר השר לפי סעיף 18; אמות המידה יועמדו לעיון הציבור ויפורסמו בדרך שיקבע השר.
25. לא תקבע הרשות תעריף או אמות מידה לרמה, לטיב ולאיכות השירות שבעל רשיון ספק שירות חיוני נותן, אלא לאחר התייעצות עם הועדה המייעצת שהוקמה לפי סעיף 37 לחוק זה.
26. הרשות רשאית לקבוע חובות בדבר רישום חשבונאי ודיווח לציבור שיחולו על בעל רשיון ספק שירות חיוני, בנוסף לחובות המוטלות עליו לפי כל דין, החובות יכול שיכללו הוראות בדבר פירוט הדינים והחשבונות שיפרסם בעל רשיון ספק שירות חיוני, ומועדי פרסומם.
27. לצורך מילוי תפקידה לפי חוק זה, רשאית הרשות לחייב בעל רשיון ספק שירות חיוני, להגיש לה דינים וחשבונות וכל מידע, בהתאם לדרישותיה.

דברי הסבר

אושרה על ידי השר לפי סעיף 18 לחוק המוצע. הרשות תפרסם ברבים את אמות המידה שקבעה, כדי שהציבור יהיה מודע לרמת השירותים הנדרשת מספק שירותים חיוניים.

סעיף 25 סעיף זה מטיל על הרשות חובה להתייעץ בענין קביעת התעריפים ואמות מידה לטיב השירות – בוועדה מייעצת שהוקמה לפי סעיף 37 לחוק המוצע.

לצורך מילוי תפקידה לענין בקרת השירות הניתן על ידי בעל רשיון ספק שירות חיוני, תבדוק הרשות תלונות של צרכנים ותהא פורום שבפניו יובאו פניות הציבור לענין שירותי החשמל.

סעיף 26 הרשות רשאית לקבוע חובות דיווח לציבור שיחולו על בעל רשיון ספק שירות חיוני, לרבות פירוט הדוחות שיפרסם ומועדי פרסומם.

כן רשאית הרשות, להטיל על בעל רשיון ספק שירות חיוני חובות בדבר רישום חשבונאי מיוחד, בנוסף לרישומים שמחייב החוק.

הוראות אלה נועדו להבטיח שקיפות ופומביות לפעולותיו של בעל רשיון ספק שירות חיוני ומעקב אחר הוצאותיו לצורך קביעת תעריפים.

סעיף 27 לצורך קביעת התעריפים ולישום הפיקוח והבקרה של הרשות, היא תהא רשאית לדרוש מבעל רשיון ספק שירות חיוני, להגיש לה דוחות וכל מידע, לפי שיקול דעתה וכפי שתדרוש.

עד לקביעה אחרת – יעודכנו התעריפים על בסיס נוסחת ערכון שתיקבע על ידי הרשות.

נוסחת העדכון, יכול שתביא בחשבון מקדם התייעלות – דהיינו שיעור הפחתה מן העדכון, אשר החליטה הרשות להביא בחשבון, לשם התייעלותו של בעל רשיון ספק שירות חיוני.

אין בהוראה זו משום שינוי המצב הקיים, אלא מוצע לעגנו בחקיקה:

ביום 23 בנובמבר 1990 מינה שר האנרגיה והתשתיות ועדה לצורך קביעת נוסחת עידכון, שלפיה יעודכנו תעריפי החשמל בתקופה שבין קביעתם לבין שינוים.

ביום 31 באוקטובר 1991, הגישה הועדה את הנוסחה שנקבעה על ידה, לשר האנרגיה והתשתיות, ומאז מעודכנים התעריפים לפי נוסחה זו שבה נקבעו פרמטרים אובייקטיביים לקביעת תעריפים.

הסדר העידכון האוטומטי הקיים כיום, ימשיך אפוא לפעול – אולם נוסחת העידכון תיקבע על ידי הרשות, בין שתאמץ את הנוסחה הקיימת ובין שתחליט לקבוע דרך עידכון שונה. מקדם ההתייעלות ייקבע בהתייעצות עם השרים בהיותו נושא הנתון לשיקול דעת ולא קביעה חד משמעית כעלות.

סעיף 24 תפקיד נוסף וחשוב של הרשות הוא קביעת אמות מידה לרמת השירות הניתן על ידי בעל רשיון ספק שירות חיוני, טיבו ואיכותו. כללים לענין זה ייערכו על ידי הרשות במסגרת תכנית הפיתוח אשר

28. החלטות הרשות או הועדה המייעצת, בהתאם לתפקידיהן לפי חוק זה, לרבות ביאורים בדבר אופן קביעת התעריפים ונתונים סטטיסטיים, יפורסמו וזולת אם קבעה הרשות או הועדה המייעצת אחרת, לפי הענין, בנסיבות מיוחדות שינומקו.
29. (א) הרשות תאפשר לנציגי ארגוני צרכנים להביא בפניה עמדות, הצעות ותלונות לענין קביעת תעריפים ואמות מידה לפי סעיפים 22 ו-24 לחוק, בדרך שיקבע השר.
- (ב) השר יקבע תקנות לפי סעיף זה בהתייעצות עם שר האוצר, לפי הצעת הרשות.
- (ג) לצורך מילוי תפקידיה לפי חוק זה, הרשות רשאית לבדוק עמדות, הצעות ותלונות של צרכנים.

דיווח ופרסום
על ידי הרשות

שמיעה לענין
קביעת תעריפים
ואמות מידה
ותלונות צרכנים

סימן ב': מנהל הרשות

30. (א) הממשלה תמנה, לפי הצעת השרים, מנהל לרשות (להלן – מנהל הרשות); מנהל הרשות יהיה עובד מדינה.
- (ב) הודעה על מינוי מנהל הרשות תפורסם ברשומות.
- (ג) תקופת כהונתו של מנהל הרשות תהיה חמש שנים; וניתן לחזור ולמנותו לתקופה אחת נוספת של שלוש שנים.
- (ד) מנהל הרשות יהיה ממונה על ביצוע תפקידי הרשות לפי חוק זה.
31. כשיר לכהן כמנהל הרשות, אזרח ישראלי שנתקיימו בו שני תנאים אלה:
- (1) הוא בעל תואר אקדמי באחד המקצועות הבאים: כלכלה, מינהל עסקים, ראיית חשבון, משפטים, הנדסה או מקצוע אחר הנוגע לתחומי התפקידים של הרשות לפי חוק זה;
- (2) הוא בעל נסיון מצטבר של חמש שנים לפחות בתפקיד בכיר בתחום הניהול של תאגיד בעל היקף עסקים משמעותי, או בתפקיד בכיר בשירות הציבור בנושאים כלכליים, מסחריים, ניהוליים, משפטיים או הנדסיים.
32. (א) הממשלה רשאית להפסיק את כהונתו של מנהל הרשות, בהתקיים אחד מן התנאים הבאים:
- (1) מנהל הרשות התפטר במסירת הודעה בכתב לממשלה;

מנהל הרשות

כשירות לכהונה

הפסקת כהונתו
של מנהל
הרשות

דברי הסבר

- סעיף 28 מוצע לחייב את הרשות לרווח לציבור על החלטותיה בצירוף נימוקים וביאורים וזולת אם החליטה שלא לפרסמם, בנסיבות מיוחדות.
- סעיף 29 הרשות תהא במה לשמיעת תלונות צרכנים ואף תאפשר לנציגי צרכנים להביא בפניה עמדות והצעות לענין אמות מידה לשירותים
- בתחום החשמל והתעריפים וזאת בדרך שיקבע השר בתקנות. התקנות יותקנו בהתייעצות עם שר האוצר, לפי הצעת הרשות.
- סעיפים ענינם של סעיפים אלה, מינוי מנהל 30–33 הרשות שיהיה עובד מדינה, כישוריו ותנאים להשעיתו או להפסקת כהונתו.

(2) מנהל הרשות הורשע בעבירה שלדעת היועץ המשפטי לממשלה יש עמה קלון, זולת אם חלפה תקופת ההתיישנות לפי חוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, התשמ"א-1981¹⁴;

(3) נבצר ממנהל הרשות דרך קבע למלא את תפקידו;

(4) אם לדעת השרים מנהל הרשות אינו ממלא את תפקידו כראוי.

(ב) הממשלה לא תעשה שימוש בסמכויות שבסעיף קטן (3א) ו-(4), אלא לאחר שנתנה למנהל הרשות הזדמנות להביא טענותיו בפניה.

33. (א) הממשלה רשאית, על פי הצעת השרים, להשעות, לתקופה שתקבע, את מנהל הרשות מתפקידו, אם הוגש נגדו כתב אישום בעבירה שלדעת היועץ המשפטי לממשלה יש עמה קלון.

(ב) פעלה הממשלה כאמור בסעיף קטן (א), תמנה הממשלה, לפי הצעת השרים, ממלא מקום למנהל הרשות, שיתקיימו בו תנאי הכשירות לפי סעיף 31 לחוק זה; לממלא המקום יהיו כל הסמכויות של מנהל הרשות לפי חוק זה.

סימן ג': מבנה הרשות

34. תקציב הרשות ייקבע בחוק התקציב בסעיף תקציב נפרד, כהגדרתו בחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985¹⁵.

35. (א) עובדי הרשות יהיו עובדי מדינה ויחולו עליהם הוראות חוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959¹⁶, ובלבד שמנהל הרשות יהיה מורשה, באישור השרים, לייצג את המדינה בעשיית חוזים מיוחדים עם עובדים.

(ב) עובדי הרשות יפעלו לפי הוראות מנהל הרשות ובפיקוחו.

(ג) לא יופסק שירותו של עובד הרשות אלא בהסכמתו של מנהל הרשות או על פי הוראת בית המשפט או בית דין מוסמך.

36. מנהל הרשות יהיה מורשה, ביחד עם חשב הרשות, לייצג את הממשלה בעסקאות כאמור בסעיפים 4 ו-5 לחוק נכסי המדינה, התשי"א-1951¹⁷, למעט עסקאות במקרקעין, למטרת ביצוע הוראות חוק זה, ולחתום בשם המדינה על מסמכים הנוגעים לעסקאות כאמור.

דברי הסבר

סעיף 34 בהיות הרשות יחידה במשרד האנרגיה והתשתית - יוממן תקציבה מתקציב המדינה אולם תקציבה ייקבע בתקציב נפרד.

כן קובע הסעיף כי לא יופסק שירותו של עובד הרשות אלא בהסכמת מנהל הרשות או בהוראת בית משפט או בית דין מוסמך.

סעיף 35 סעיף זה קובע כי עובדי הרשות יהיו עובדי מדינה ויפעלו לפי הוראות המנהל.

סעיף 36 לפי חוק נכסי המדינה רשאים לחתום על עסקאות בשם המדינה, מוסמכי חתימה שמונו לשם כך.

מוצע, כי מנהל הרשות יהיה רשאי לייצג את הרשות בעסקאותיה למעט בעסקאות במקרקעין. בכך ניתנת לו סמכות נפרדת מסמכותם של מוסמכי חתימה אחרים של משרד האנרגיה והתשתית.

¹⁴ ס"ח התשמ"א, עמ' 322; התשנ"א, עמ' 229.

¹⁵ ס"ח התשמ"ה, עמ' 60; התשנ"ה, עמ' 196.

¹⁶ ס"ח התשי"ט, עמ' 86; התשנ"ה, עמ' 500.

¹⁷ ס"ח התשי"א, עמ' 52; התשנ"ה, עמ' 448.

סימן ד': הועדה המייעצת לעניין קביעת תעריפים ואמות מידה לרמת שירות

37. (א) השרים ימנו ועדה מייעצת לרשות (להלן – הועדה המייעצת או הועדה); חברי הועדה יהיו תושבי ישראל או תושבים בה, שהתקיים בהם לפחות אחד משני התנאים הבאים:

(1) הם בעלי תואר אקדמי באחד המקצועות הבאים: כלכלה, מינהל עסקים, ראיית חשבון, משפטים, הנדסה או מקצוע אחר הנוגע לתחומי התפקידים של הרשות לפי חוק זה;

(2) הם בעלי נסיון מצטבר של חמש שנים לפחות באחד התחומים הבאים: כלכלה, ניהול, מינהל עסקים, ראיית חשבון, משפטים, הנדסה או מקצוע אחר הנוגע לתחומי התפקידים של הרשות לפי חוק זה.

(ב) הועדה תמנה תשעה חברים, מהם חמישה מקרב הציבור וכיניהם נציג אחד של בנק ישראל מקרב עובדי הבנק, וארבעה חברים מקרב עובדי המדינה וכיניהם נציג אחד של שר האוצר מקרב עובדי משרדו ונציג אחד של שר האנרגיה והתשתית מקרב עובדי משרדו. נציג אחד מנציגי הציבור יכול שיהיה גם מי שלא נתקיימו בו התנאים שבסעיף קטן (א)(1) ו-(2) ובלבד שהיה אזרח ישראלי או תושב בה.

(ג) השרים ימנו את יושב ראש הועדה מקרב נציגי הציבור.

(ד) חברי הועדה ימונו לתקופה של שלוש שנים וניתן לחזור ולמנותם, ובלבד שלא יכהנו יותר משתי כהונות רצופות.

38. חברי הועדה המייעצת, שאינם עובדי המדינה, דינם כדין עובדי המדינה לענין החלת דינים על חברי הועדה המייעצת החקיקים המפורטים להלן:

(1) חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969¹⁸;

(2) חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט-1959¹⁹;

דברי הסבר

יצוין כי הועדה המייעצת תיוסף לתוספת לחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975 שענינה מינויים בגופים המנויים באותה תוספת. (סעיף 56).

הוראה – זו דנה בועדה לבדיקת מינויים בגופים אלה, הבודקת את המינויים מבחינת ניגוד ענינים וכשרויות.

סעיף 38 מוצע לקבוע כי על חברי הועדה המייעצת, יחולו המגבלות הקבועות בחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב] התשכ"ט-1969; חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים, התשי"ט-1959; חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ס-1979; חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), התשכ"ט-1969, וכן יחולו עליו הוראות חוק העונשין, התשל"ז-1977 – ההוראות הנוגעות לעובדי ציבור; פקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971; פקודת הנזיקין [נוסח חדש].

סעיפים מוצע למנות ועדה מייעצת לרשות. בועדה 37 ו-56 יהיו תשעה חברים, מהם חמישה מקרב הציבור וכיניהם נציג אחד של בנק ישראל מבין עובדי הבנק וארבעה חברים מקרב עובדי מדינה שביניהם נציג אחד של שר האוצר ונציג אחד של שר האנרגיה והתשתית. כדי לאפשר ביטוי נאות גם לאדם מן השורה, אף אם אינו עונה על דרישות הכשירות של השכלה אקדמית ונסיון בתחומי כלכלה, ניהול, מינהל עסקים, ראיית חשבון, משפטים או הנדסה – מוצע לאפשר מינוי של אזרח אף אם אינו ממלא אחר הדרישות לכישורים אלה, כדי שישמע בועדה המייעצת קולו של צרכן אף שאינו בעל מקצוע והשכלה מיוחדת.

¹⁸ ס"ח התשכ"ט, עמ' 103; התשנ"ו, עמ' 30.

¹⁹ ס"ח התשי"ט, עמ' 190; התש"ן, עמ' 146.

- (3) חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979²⁰;
 (4) חוק העונשין, התשל"ז-1977²¹ – ההוראות הנוגעות לעובדי הציבור;
 (5) פקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971²²;
 (6) פקודת הנזיקין [נוסח חדש]²³;
 (7) חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), התשכ"ט-1969²⁴;

פרק ו' – סמכות להיכנס למקרקעין לביצוע עבודות

39. בנוסף להוראות כל דין, ביצוע עבודות והקמת מיתקנים כאמור בסעיף 145(ו) לחוק התכנון והתקנות לפיו, על ידי בעל הרשיון, טעונים הרשאה מאת המנהל.
 הרשאה לביצוע עבודות והקמת מיתקני חשמל על ידי בעל רשיון
 40. (א) בעל רשיון רשאי, אם קיבל לכך את הסכמת בעל המקרקעין, להיכנס למקרקעין, בין מקרקעין ציבוריים ובין מקרקעין פרטיים, לצורך מילוי אחר תנאי רשיונו ולבצע בהם פעולות אלה:
 סמכות כניסה למקרקעין וביצוע עבודות בהם
 (1) לערוך מדידות ובדיקות כנדרש;

דברי הסבר

(2) לענין פרק י', עבודה שבוצעה או מיתקן שהוקם כאמור בפסקה (1) ללא הרשאה על פי התקנות או שלא בהתאם להרשאה כזו, יראו אותם כבניה ללא היתר או כסטיה מהיתר, לפי הענין;

(3) עבודות שבוצעו או מיתקנים שהוקמו על פי הרשאה כאמור בפסקה (1), יראו אותם כאילו בוצעו או הוקמו בהתאם לתכנית, ובלבד שאין בהם סתירה להוראות תכנית מאושרת; שר הפנים רשאי בתקנות כאמור בפסקה (1), לקבוע הוראות לענין סטיה של הרשאה כאמור מתכנית מופקדת.

ביצוע עבודות והקמת מיתקני חשמל על ידי בעל רשיון, לא יהיו, אם כן טעונות היתר בניה, אם יבוצעו בהתאם לתקנות האמורות.

הרשאה מאת המנהל היא אפוא תנאי לשימוש בסמכות כניסה לפי החוק המוצע.

מובן שאישור המנהל לענין ביצוע עבודות יינתן מתוך שיקולים של צרכי משק החשמל, ומן הבחינה המקצועית. יודגש כי גם כיום הנוהל הוא להגיש תכניות עבודה לביצוע עבודות חשמל לאישור מנהל מינהל החשמל במשרד האנרגיה.

סעיף 40 בהתאם לסעיף 15 לזכיון חברת החשמל "מותר לה לחברה לבנות ולסדר תחנות טרנספורמציה ולהקים עמודים ונסים לשם קוי העברה

סעיף 39 מוצע לקבוע כי ביצוע עבודות והקמת מיתקני חשמל על ידי בעל רשיון במקרקעין, כאמור בסעיף 145(ו) לחוק התכנון, טעונה גם הרשאה מאת המנהל וזאת בנוסף לביצוע העבודות האמורות לפי חוק התכנון.

בעל רשיון המבקש לבצע עבודות ולהקים מיתקנים במקרקעין, יגיש למנהל בקשה למתן הרשאה לביצוע העבודות והקמת מיתקנים הדרושים לצורך מילוי אחר תנאי הרשיון.

נתן המנהל הרשאה לבעל הרשיון כאמור, יחולו על ביצוע העבודות והקמת המיתקנים, הוראות סעיף 145(ו) לחוק התכנון והתקנות לפיו. יודגש כי בעת כתיבת דברי הסבר אלה, התקנות כבר נערכו, אך טרם נחתמו על ידי שר הפנים.

ואלא הוראות סעיף 145(ו) לחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965:

"145(ו) (1) שר הפנים יקבע בתקנות, בהתייעצות עם שר האנרגיה והתשתית ועם השר לאיכות הסביבה, סוגים של עבודות ומיתקנים הדרושים להולכה, לחלוקה או לאספקה של חשמל; נקבעו סוגים כאמור, תהיה הרשאת הקמתם בדרך שיקבע שר הפנים באותן תקנות; הרשאה כאמור תבוא במקום היתר לפי סעיף זה;

²⁰ ס"ח התש"ם, עמ' 2.

²¹ ס"ח התשל"ז, עמ' 226; התשנ"ו, עמ' 16.

²² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, עמ' 421; ס"ח התשנ"ה, עמ' 367.

²³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 10, עמ' 266; ס"ח התשמ"א, עמ' 134.

²⁴ ס"ח התשכ"ט, עמ' 144; התש"ם, עמ' 100.

- (2) להקים ולהעביר רשתות חשמל במקרקעין ולהקים בהם עמודים;
- (3) להתקין, לבנות או להציב מיתקן חשמל במקרקעין;
- (4) לחפור, להסיר אבן, אדמה ועץ ולבצע פעולות נילוות אחרות הדרושות להפעלת הסמכויות האמורות בפסקאות (2) ו-(3);
- (5) להסיר או לגזום, מסביב לכל מתקן חשמל או רשת חשמל קיימים או מתוכננים, כל צמח המפריע לבניתו, לקיומו או לפעילותו התקינה של מיתקן חשמל או רשת חשמל;
- (6) לבצע בדיקה, תיקון, או הסרה של מיתקן חשמל הנמצא במקרקעין וכן לבצע בו שינוי שאין בו משום פגיעה בהיקף השימוש באותם מקרקעין;
- (7) לחפור חפלות, מנהרות ומעברים על קרקעים ותת קרקעיים;
- (8) להניח כבלים ולהעביר צינורות במקרקעין;
- (9) (א) לפתוח ולהכשיר כל דרך לשם ביצוע עבודות חשמל במקרקעין ובלבד שמיד עם השלמת העבודה יחזיר את הדרך למצבה הקודם;
- (ב) בפסקה זו, "דרך" – לרבות מסילה, כביש, רחוב, סמטה, ככר, מעבר, גשר או מקום פתוח שיש לציבור זכות מעבר בהם;
- (10) להסיר כל מיתקן המפריע שלא כדין לפעילות תקינה של בעל הרשיון למילוי תנאי הרשיון ולהסיר כל מכשול המפריע לפעילות כאמור;
- (11) להתקין ולבנות תאים, שוחות, תחנות השנאה, ארגזי חלוקה, הסתעפות, חיבורים וכל מתקן חשמלי נוסף או אחר שיידרש לשם הקמת הרשת, תפעולה, שיפורה, הרחבתה ותיקונה;
- (12) בכפוף לאמור בכל דין, להקים רשתות תקשורת במקרקעין;
- (13) לעבור ברכב במקרקעין, הנמצאים סמוך למקום שבו נדרש לבצע פעולות המפורטות בסעיפים קטנים (1) עד (12).

דברי הסבר

לחוק הוראה זו גם בחוק המוצע ולאפשר ביצוע עבודות הנחוצות למילוי אחר חובת בעל רשיון.

על בעל הרשיון לפעול להשגת הסכמת בעלים לצורך זכות הכניסה למקרקעין פרטיים או ציבוריים ולביצוע עבודות בהם.

אם לא ניתנה הסכמת בעל המקרקעין, מוטל על בעל הרשיון לבקש הרשאה בכתב מאת המנהל להיכנס למקרקעין ולבצע עבודות הדרושות לצורך מילוי התחייבויותיו לפי הרשיון. נתן המנהל הרשאה, יפרסמה בשני עיתונים מתוך רשימה של שלושת העיתונים היומיים המתפרסמת על ידי שר הפנים ברשומות בהתאם לסעיף ו(ב) לחוק התכנון והבניה.

המנהל, בתיתו את ההרשאה, ישקול בין היתר, כאשר ההרשאה מבוקשת במקרקעין פרטיים, אם קיימת אפשרות חלופית לבצע אותן עבודות.

של מתח גבוה, ממוצע ונמוך מעל לדרכים ציבוריים ורחובות או לכל אדמה שהיא רשות היחיד וכן למתוח מתחתם כבלים תחתיים כל מקום שיהא צורך בדבר; בתנאי שאם היתה אדמה רשות היחיד צריך לקבל תחילה את הסכמתם של הבעלים או את אישורו של הנציב העליון כשלא ניתנה הסכמה, ובתנאי כי מיד אחרי שחלה איזו הפרעה בדרכים או ברחובות למטרות האמורות לעיל, תהא החברה חייבת להחזירם למצבם הקודם על חשבונה ועל החברה לשלם פיצויים הוגנים לבעלי נכסים פרטיים בעד כל נזק שנגרם מיד ובאופן ישר על ידי הפרעה כזאת. החברה תוכל בכל עת לגשת לכל תחנת טרנספורמציה, עמוד, נס ולכל קו העברה של מתח גבוה, ממוצע או נמוך, מעל לאדמה או מתחת לאדמה, לכל מטרה ממטרות הזכיון בכל מקום שאלה נמצאים."

אכן, זכות הכניסה למקרקעין היא צורך חיוני לשם ייצור והולכה של חשמל והספקתו לציבור ומן הראוי

(ב) לא נתן בעל המקרקעין הסכמתו כאמור בסעיף קטן (א). יהיה בעל הרשיון רשאי להיכנס למקרקעין לצורך מילוי תנאי רשיונו ולבצע בהם את הפעולות המנויות בסעיף קטן (א). אם קיבל הרשאה לכך מאת המנהל; המנהל יפרסם הרשאה שנתן לפי סעיף קטן זה בשני עיתונים כאמור בסעיף וא לחוק התכנון.

(ג) בבואו ליתן הרשאה לפי סעיף קטן (א) להיכנס למקרקעין פרטיים לביצוע עבודות שאינן לצורך אותם מקרקעין, ישקול המנהל, בין היתר, קיומה של אפשרות חלופית לביצוע אותן עבודות.

(ד) כניסה על פי סעיף זה למיתקן ביטחוני, טעונה אישור מראש של הגוף המוסמך לכך על פי דין, לגבי אותו מיתקן.

41. (א) ביקש בעל רשיון מהמנהל לתת הרשאה לפי סעיף 40(ב), יודיע על כך המנהל לבעל המקרקעין ויתן לו הזדמנות להשמיע טענותיו.

(ב) נתן המנהל הרשאה לפי סעיף 40(ב), יודיע על כך לבעל המקרקעין, בהודעה יציין את המועד שבו רשאי בעל הרשיון להיכנס למקרקעין.

(ג) לא ייכנס בעל רשיון למקרקעין כל עוד לא חלפו 21 ימים מהיום שבו נמסרה ההודעה על ההרשאה לבעל המקרקעין, אלא אם כן קבע המנהל תקופה קצרה מזו מטעמים מיוחדים שיירשמו.

(ד) בעל המקרקעין הרואה עצמו נפגע ממתן הרשאה כאמור, רשאי לערער על כך לבית משפט השלום שבתחום שיפוטו נמצאים המקרקעין, בתוך 21 ימים מהיום שנמסרה לו ההודעה.

(ה) בית המשפט הדן בערעור רשאי לאשר את החלטת המנהל כאמור, או לבטלה, והוא רשאי ליתן כל סעד שבית המשפט הדן בענין אזרחי מוסמך לתיתו.

(ו) הגשת ערעור לבית המשפט לא תעכב את ביצוע השימוש במקרקעין לפי ההרשאה של בעל הרשיון אלא אם כן החליט על כך בית המשפט בהחלטה מנומקת מחמת טעם מיוחד שראה.

(ז) בעל רשיון המתכוון לבצע עבודות לפי סעיף 40 במקרקעין ציבוריים יודיע על כך לבעל המקרקעין ולמוסד התכנון שבתחומו נמצאים המקרקעין.

(ח) לענין סעיף זה, "בעל מקרקעין" – לרבות המחזיק במקרקעין.

דברי הסבר

עוד מוצע בסעיף קטן (ד) לתת זכות ערעור לרואה עצמו נפגע ממתן הרשאה כאמור, לבית משפט השלום שבתחומו נמצאים המקרקעין.

במקרקעין ציבוריים (מקרקעי ישראל או מקרקעין בבעלות רשות מקומית או תאגיד שהוקם על פי דין והמוחזקים בידי אחד מהם) – ההודעה תינתן לבעליהם ולמוסד התכנון שבתחומו נמצאים המקרקעין.

במקרקעין ציבוריים (מקרקעי ישראל או מקרקעין בבעלות רשות מקומית או תאגיד שהוקם על פי דין

המנהל יתן הזדמנות נאותה לבעל המקרקעין להשמיע טענותיו בפניו. כמו כן תהא לבעל המקרקעין זכות ערעור לענין הכניסה לחצריו וביצוע עבודות בהן.

סעיף 41 הוראות סעיף זה מחייבות מתן הודעה של עשרים ואחד ימים מראש לבעל מקרקעין שבהם מתוכננות עבודות חשמל, זולת אם בשל דחיפות השימוש, המנהל אישר קיצור תקופה זו; כן מחייבות הוראות סעיף זה, מתן הזדמנות לבעל המקרקעין להשמיע טענותיו בפני המנהל.

42. (א) בית המשפט ידון בערעור לפי סדר הדין המינהלי שיתקין שר המשפטים; באין סדר דין מינהלי – ידון בית המשפט בדרך הנראית לו מועילה ביותר להכרעה צודקת ומהירה.

(ב) בית המשפט הדין בערעור לא יהיה קשור בדיני ראיות חוץ מדיני חסינות עדים וראיות חסויות כאמור בפרק ג' לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971.

(ג) בית המשפט הדין בערעור רשאי למנות לו יועץ מקצועי אשר יסייע לו בשאלות מקצועיות אך לא יטול חלק במתן פסק הדין.

(ד) היועץ המקצועי יהיה זכאי לשכר ולהחזר הוצאות, בסכומים שבית המשפט יקבע, מאת בעל הרשיון שמסר או שפרסם את ההודעה.

43. (א) בעל הרשיון המבצע עבודות בהשתמשו בהרשאה הנתונה לפי סעיף 39 או לפי סעיף 40, יימנע עד כמה שהדבר ניתן, מגרימת נזק ויחזיר את המקרקעין ככל האפשר למצב שהיו בו, אילולא נעשה שימוש בהם לפי חוק זה.

(ב) נגרם נזק ישיר כתוצאה מביצוע עבודות לפי סעיף 39 או סעיף 40, לבעל המקרקעין או המחזיק במקרקעין פרטיים, ישלם מבצע העבודות לפי דרישת הניזוק פיצויים לניזוק על נזקו כאמור.

(ג) החליט בעל רשיון לדחות דרישה לפיצויים לפי סעיף קטן (ב), ימסור לבעל המקרקעין או למחזיק בהם, לפי הענין, הודעה מנומקת בכתב על כך תוך ששים ימים מיום קבלת הדרישה.

44. על אף הוראות סעיף 12 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969²⁵, מיתקן חשמל או רשת חשמל שחוברו למקרקעין של אחר, יהיו בבעלותו של מי שהתקין את המיתקן או הרשת כדין.

פרק ז' – עבירות ועונשין

45. (א) העובר על הוראות סעיפים 16, 26 או 27 או על הוראות לפיהם, או המפר תנאי מתנאי הרשיון, דינו – מאסר שנה אחת או קנס פי שלושה משיעור הקנס האמור בסעיף

דברי הסבר

אם נגרם נזק ישיר כתוצאה מביצוע עבודות חשמל במקרקעין, ישלם בעל הרשיון פיצוי לניזוק על נזקו.

והמוחזקים בידי אחד מהם) – ההודעה תינתן לבעליהם ולמוסד התכנון שבתחומו נמצאים המקרקעין.

סעיף 44 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969, מורה לאמור:

סעיף 42 מוצע שסדרי הדין בפני בית משפט הדין בערעור לפי סעיף 41 יהיו בהתאם לתקנות סדרי דין שיתקין שר המשפטים. בית המשפט לא יהיה קשור בדיני ראיות פרט לחסינות עדים וראיות חסויות; עוד מוצע שבית המשפט יהיה רשאי למנות לו יועץ משפטי שיסייע בשאלות מקצועיות; מובן שהיועץ המקצועי לא יטול חלק במתן פסק הדין.

"12. המחובר לקרקע הבעלות בקרקע חלה על הבנוי והנטוע עליה ועל כל דבר אחר המחובר אליה חיבור של קבע, זולת מחוברים הניתנים להפרדה, ואין נפקא מינה אם המחוברים נבנו, ניטעו או חוברו בידי בעל המקרקעין או בידי אדם אחר."

מוצע לקבוע כי מיתקן חשמל או רשת חשמל המחוברים למקרקעין, לא יהיו בבעלות בעל המקרקעין, אלא ישארו בבעלות מי שהקים אותם וזאת למרות הוראות סעיף 12 האמור.

סעיף 43 מוצע לחייב את בעל הרשיון להימנע ככל הניתן, מגרימת נזק למקרקעין ולהחזיר את המקרקעין ככל האפשר למצב שהיו בו, אלמלא נעשה שימוש בהם.

סעיף 45 סעיף זה קובע עונשין לבעל רשיון שמפר את תנאי רשיונו וכן למי שעובר על הוראות אלה מהוראות החוק:

²⁵ ס"ח התשכ"ט, עמ' 259; התשנ"ה, עמ' 188.

61(א2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין), ובעבירה נמשכת - קנס נוסף לכל יום שבו נמשכת העבירה, פי שלושה משיעור הקנס האמור בסעיף 61(ג) לחוק העונשין, וזולת אם הוכיח כי עשה את כל שניתן לעשות באופן סביר, כדי למנוע את העבירה.

(ב) הפר תאגיד הוראה או תנאי כאמור בסעיף קטן (א), ישא באחריות לעבירה גם אדם אשר בעת ביצוע העבירה היה מנהל פעיל בתאגיד, דירקטור, חבר ועדת דירקטוריון שאינו דירקטור, שותף - למעט שותף מוגבל - או פקיד באותו תאגיד האחראי לענין הנדון, אלא אם כן הוכיח אחד מאלה:

(1) שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ולא היה עליו לדעת עליה או שלא יכול היה לדעת עליה;

(2) שנקט את כל האמצעים הסבירים כדי למנוע את העבירה.

46. המבצע אחת מן הפעולות המנויות בסעיף 2 ללא רשיון, דינו - מאסר שלוש שנים או קנס פי ארבעה משיעור הקנס האמור בסעיף 61(א3) לחוק העונשין, ובעבירה נמשכת - קנס נוסף לכל יום שבו נמשכת העבירה, פי ארבעה מן הקנס האמור בסעיף 61(ג) לחוק העונשין.

עשיית פעולות ללא רשיון

47. (א) התעורר חשד לעבירה על הוראה מהוראות חוק זה, רשאי המנהל באישור השר או מי שהוא הסמיך לכך בכתב, לדרוש מבעל רשיון כל מסמך הנוגע לענין, לרבות דינים וחשבונות, פנקס ותעודה או מסמך אחר (להלן - מסמך), שיש בהם כדי להבטיח או להקל את ביצוע ההוראות החוק או הרשיון, או כדי להוכיח את ביצוע העבירה.

סמכויות לדרוש ידיעות ומסמכים

דברי הסבר

(ב) אם קבוע לעבירה עונש מאסר למעלה מששה חודשים ולא יותר משנה, קנס עד 41,000 ש"ח;..."

סעיף 16(ג) לחוק האמור מורה:

"16(ג) מקום שקבוע בחוק לעבירה נמשכת קנס או קנס נוסף לכל יום של עבירה, רשאי בית המשפט להטיל, במקום אותו קנס - קנס עד 700 ש"ח."

סעיף 46 בהתאם לחוק המוצע נאסר על יצור חשמל, מכירתו, הולכתו, חלוקתו, אספקתו, מסחר בו וכן הקמת מיתקן חשמל, תחנת כוח או רשת חשמל והפעלתם - ללא רשיון.

מוצע כי כל המפר הוראה זו יהיה צפוי לעונש מאסר של שלוש שנים או קנס פי ארבעה מן הקנס הקבוע בסעיף 61(א3) לחוק העונשין ובעבירה נמשכת, קנס נוסף לכל יום בו נמשכת העבירה, פי ארבעה מן הקנס האמור בסעיף 61(א3) לחוק העונשין.

הקנס לפי סעיף 61(א3) הוא 36,000 ש"ח ומתערכן מעת לעת על ידי צו של שר המשפטים.

סעיף 47 לצורך אכיפת הוראות החוק, מוצע לאפשר למנהל או למי שהמנהל הסמיכו, לדרוש מבעל רשיון או מצרכן חשמל, כל מסמך הנוגע לענין, כאשר התעורר חשד לעבירה על הוראות חוק זה.

א. סעיף 16 - בעל רשיון ספק שירות חיוני שאינו מספק את השירות כפי שנדרש או אינו רוכש חשמל בהתאם לתנאי רשיונו.

ב. סעיף 26 - הפרת חובות רישום חשבונאי על ידי בעל רשיון שירות חיוני.

ג. סעיף 27 - הפרת חובת דיווח לרשות על ידי בעל רשיון שירות חיוני.

מוצע לקבוע כי העובר על אחת מן ההוראות שפורטו בעיקר זה, יהיה צפוי למאסר שנה אחת או קנס פי שלושה מן הקנס האמור בסעיף 61(א2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין), ובעבירה נמשכת - קנס נוסף לכל יום בו נמשכת העבירה, פי שלושה, מן השיעור האמור בסעיף 61(ג) לחוק העונשין.

אם הופרה ההוראה או תנאי מתנאי רשיון כאמור בידי תאגיד, ישא באחריות לעבירה גם מי שהיה בעת ביצוע העבירה, מנהל פעיל, דירקטור, חבר ועדת דירקטוריון שאינו דירקטור, שותף או פקיד באותו תאגיד, האחראי לענין הנדון, אלא אם כן הוכיח, כי העבירה נעברה שלא בידיעתו ולא היה עליו לדעת עליה, שלא יכול היה לדעת עליה או שנקט כל האמצעים הסבירים כדי למנוע את העבירה.

סעיף 61(א2) לחוק העונשין מורה לאמור:

"61. (א) על אף האמור בכל חוק, מקום שהוסמך בית המשפט בחוק להטיל קנס; רשאי הוא להטיל -

(ב) המסמך יוחזר למי שממנו נלקח, לא יאוחר מתום ששה חודשים מיום שנלקח, אלא אם כן הוגש כתב אישום במשפט שבו המסמך עשוי לשמש ראיה; שופט של בית משפט שלום רשאי, לבקשת המנהל או לבקשת בא כוח היועץ המשפטי לממשלה ולאחר שניתנה למי שממנו נלקח המסמך הזדמנות נאותה להשמיע את טענותיו, להאריך תקופה זו בתנאים שיקבע.

(ג) ביקש מי שממנו נלקח מסמך לקבל העתק צילומי של המסמך, ימסור לו המנהל העתק כאמור, לא יאוחר משבעה ימים מן היום שבו הוגשה הבקשה.

48. (א) המשחית מיתקן חשמל למעט מיתקן לשימוש פרטי או כל חלק מרשת חשמל, הגורם לו נזק או המסלק אותו ממקומו או הפוגע בתחנת כוח שלא כדין, דינו – מאסר חמש שנים.

הפרעה לבעל הרשיון

(ב) העושה אחת מאלה שלא כדין, דינו – מאסר שלוש שנים:

(1) מפריע, מונע או מעכב הולכה, חלוקה או אספקת חשמל;

(2) מפריע לבעל רשיון או לשלוחו, בעצמו או על ידי שלוחיו או קבלניו, בהקמתה, בהפעלתה, בקיומה, בשינויה, בבדיקתה או בתיקונה של רשת חשמל;

(3) מתחבר לרשת חשמל של בעל רשיון ספק שירות חיוני.

פרק ח' – הוראות שונות

49. הממשלה תמנה, על פי הצעת השר, מנהל לענין חוק זה; על מינויו לא תחול חובת המכרז לפי סעיף 19 לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959. המנהל יהיה עובד מדינה והוא כפוף במישרין לשר.

מינוי מנהל

דברי הסבר

סעיף 49 על פי פקודת זכויות החשמל, נוהל משק החשמל בידי הנציב העליון.

עד קום המדינה הוענקו סמכויות הנציב העליון לממשלה והועברו לשר האנרגיה והתשתית.

שר האנרגיה והתשתית אצל מסמכויותיו על פי הזכיון למנהל מינהל החשמל במשרדו וליועץ המשפטי במשרד.

מדובר בסמכויותיו לפי סעיפים 27, 15, 9, § 4 לזכיון.

למעשה – נעשה אישור תכניות המוגשות על ידי חברת החשמל לישראל בע"מ ומתן הרשאות לזכות כניסה למקרקעין – על ידי מנהל מינהל החשמל והמינוי הנוסף נעשה לצורך שימוש בסמכות במקרה של העדרותו של המנהל.

מוצע אפוא לקבוע כי הממשלה תמנה, על פי הצעת השר, מנהל לענין חוק זה והוא יהיה הממונה על בדיקת תכניות, אישורן, מתן הרשאות כניסה למקרקעין וכל תפקיד אחר במשק החשמל שיאציל לו השר.

המסמך יוחזר למי שנלקח ממנו, לא יאוחר מתום ששה חודשים מיום שנלקח, אלא אם כן הוגש כתב אישום במשפט שבו המסמך עשוי לשמש ראיה.

מי שנלקח ממנו המסמך, רשאי לקבל צילום ממנו תוך שבעה ימים מן היום שבו ביקש לקבלו.

אין כוונה בסעיף זה להעניק למנהל ולבאים מכוחו לערוך חקירה אלא לדרוש מסמכים בלבד.

סעיף 48 מוצע לקבוע כי מי שמשחית מיתקן חשמל (למעט מיתקן לשימוש פרטי) או רשת חשמל, גורם להם נזק, מסלק אותם או פוגע בתחנת כוח שלא כדין – יהיה צפוי למאסר של חמש שנים.

כן מוצע לקבוע, כי מי שמפריע, מונע או מעכב, הולכה, חלוקה או הספקה של חשמל או מפריע לבעל רשיון בהקמתה, הפעלתה, קיומה שינויה בבדיקתה או תקינותה של רשת חשמל או מתחבר לרשת חשמל של ספק שירות חיוני – יהיה צפוי למאסר עד שלוש שנים.

50. (א) השר רשאי להכריז, באישור הממשלה על שעת חירום במשק החשמל, לתקופה שעת חירום מוגבלת.

(ב) הכריז השר כאמור בסעיף קטן (א), הוא יהיה רשאי, לקבוע בתקנות את ההוראות שיחולו על הפעלת משק החשמל בשעת החירום, באישור הממשלה.

פרק ט' - שמירת דינים והוראות מעבר

51. (א) פקודת זכיונות החשמל - בטלה.
- (ב) פקודת זכיונות החשמל (ירושלים) - בטלה.
- (ג) בחוק החשמל, התשי"ד-1954²⁶ -
- (1) סעיף 2 - בטל;
- (2) בסעיף 4(ד), בסופו יבוא "ובלבד שהותקנו ערב תחילתו של חוק משק החשמל, התשנ"ו-1996".
- (ד) הוראות חוק החשמל, התשי"ד-1954, למעט סעיף 2, יהיו בתוקף ככל שאינן סותרות הוראות חוק זה.
- (ה) תקנות, צווים או כללים שהותקנו מכוח פקודת זכיונות החשמל, יהיו בתוקף, כל עוד לא בוטלו במפורש בחוק זה או פקע תוקפם, זולת אם חלפו שנתיים מיום תחילתו של חוק זה.
- (ו) התעריפים הקיימים בעת תחילתו של חוק זה, לרבות עדכונם, יהיו בתוקף כל עוד לא שונו על פי הוראות חוק זה.

דברי הסבר

בנוסף, מוצע, כי תקנות צווים או כללים שהותקנו מכוח פקודת זכיונות החשמל יהיו בתוקף כל עוד לא שונו על פי הוראות חוק זה וזאת עד תום שנתיים מיום כניסתו של חוק זה לתוקף.

מדובר בכללים לענין תשלומים בעד חיבור למערכת חשמל וכללי אספקת חשמל שנערכו על ידי חברת החשמל לישראל בע"מ.

מוצע לבטל את פקודת זכיונות חשמל (ירושלים), שהזכיון על פיה פקע ממילא.

כן יבוטל סעיף 2(א) לחוק החשמל, התשי"ד-1954, שזה לשונו:

"השר רשאי, בצו חתום בידו להסדיר את ייצורו, הולכתו או צריכתו של חשמל, הצו יכול להיות כללי או למתקן חשמלי מסוים או לסוג של מתקנים".

ברור, כי הוראה זו עומדת בסתירה להוראות החוק המוצע לפיו ייצור, הולכה וחלוקה של חשמל - ייעשו על פי רשיונות שיינתנו ולכן יש לבטלו במפורש.

מלבד סעיף זה - יישאר חוק החשמל, התשי"ד-1954, בתוקף גם לאחר חקיקתו של חוק זה, כל עוד הוראותיו אינן סותרות חוק זה.

בדומה למצב הקיים ערב חקיקתו של החוק, מוצע כי המנהל יהיה עובד מדינה. הורעה על מינויו של המנהל תפורסם ברשומות. דרך בחירתו של המנהל לא תיעשה במכרז.

סעיף 50 מוצע לקבוע כי השר יהיה רשאי להכריז משיקולים בטחוניים, באישור הממשלה, על שעת חירום במשק החשמל.

אם הוכרו כאמור - יהיה השר רשאי, באישור הממשלה, לקבוע הוראות שיחולו על הפעלת משק החשמל בשעת חירום.

הוראות אלה נועדו להבטיח כי בשעת חירום תהיה הממשלה מוסמכת לקבוע הוראות נוספות ומיוחדות להפעלה תקינה של משק החשמל.

סעיף 51 כדי לשמור על המשכיות ולשם מניעת חלל ריק במשק החשמל בתקופת המעבר, מוצע כי תעריפי החשמל הקיימים בעת תחילתו של חוק זה, לרבות עדכונם, ימשיכו להיות בתוקף כל עוד לא שונו על פי הוראות חוק זה.

²⁶ ס"ח התשי"ד, עמ' 190; התשי"ז, עמ' 140.

52. (א) חברת החשמל לישראל בע"מ תמשיך את פעילויותיה וכן תמשיך לתת שירותים שנתנה ערב פקיעת פקודת זכויות החשמל, לפי פקודת הזכויות, ולפי הוראות חוק הספקת חשמל (הוראות מיוחדות), התשמ"ח-1987, והצווים על פיו, עד שיינתנו רשיונות לפי חוק זה; לצורך זה יהיו בידיהן כל הזכויות והסמכויות שהיו לה ערב תחילתו של חוק זה, למעט הזכויות לפי סעיפים 3 ו-25 לתוספת לפקודת זכויות החשמל.

(ב) חברת החשמל למזרח ירושלים בע"מ, תמשיך את פעילויותיה ותמשיך לתת שירותים שנתנה ערב תחילתו של חוק זה לפי חוק הספקת חשמל (הוראות מיוחדות), התשמ"ח-1987, והצווים על פיו, עד שיינתנו רשיונות לפי חוק זה, לצורך זה יהיו בידיהן כל הזכויות והסמכויות שהיו לה ערב תחילתו של חוק זה.

(ג) רשיונות לפי חוק זה יינתנו לא יאוחר משנה אחת מיום תחילתו של חוק זה.

(ד) למרות הוראות סעיף 3(ב) ו-8(ב), יינתן רשיון ראשון להולכה, לחלוקה, להספקה, למכירה של חשמל וסחר בו, לחברת החשמל לישראל בע"מ, לתקופה של עשר שנים מיום תחילתו של חוק זה (להלן – תקופת המעבר).

(ה) בעל רשיון ייצור ימכור חשמל רק לחברת החשמל לישראל בע"מ, בתקופה שבה היא פועלת לפי סעיף 51(ד).

(ו) למרות הוראות סעיף 19(ב), בעל רשיון ייצור רשאי למכור חשמל למי שהוא קשור עמו בחוזה למכירת חשמל, שהיה בתוקף ביום תחילתו של חוק זה, בהתאם לתנאי אותו חוזה.

שמירת התחייבויות 53. אין בהוראות חוק זה כדי לפגוע בהתחייבויותיהן וזכויותיהן של חברת החשמל לישראל בע"מ על פי חוזה, למעט אם בוטלו או שונו במפורש בחוק זה. וזכויות

דברי הסבר

חברת החשמל למזרח ירושלים בע"מ, תמשיך להוליך ולחלק חשמל וליתן שירותים שנתנה ערב כניסתו של חוק זה לתוקף, לפי חוק הספקת חשמל (הוראות מיוחדות), התשמ"ח-1987, והצו לפיו. מדובר במתן שירותים בעשרים ושש שנים, בסביבות ירושלים ורמאללה וזאת עד שיינתן לה רשיון לפי חוק זה.

עוד מוצע לקבוע כי במשך עשר השנים הראשונות, בעת שחברת החשמל לישראל בע"מ ממשיכה במתן שירותיה כאמור לעיל – ימכור יצרן חשמל, חשמל רק לחברה זו.

בנוסף, מוצע לקבוע בהוראות המעבר, כי יצרן חשמל פרטי, יהיה רשאי למכור חשמל למי שהוא קשור עמו בחוזה תקף, בעת תחילת תוקפו של חוק זה, למשך תקופת תוקפו של החוזה וזאת כדי לא לפגוע בזכויותיו המוקנות ובהתחייבויותיו, שקדמו לתחילתו של חוק זה.

סעיף 53 מוצע לקבוע במפורש כי אין בחוק המוצע כדי לפגוע בזכויות או בחובות של חברת החשמל לישראל בע"מ על פי חוזה שבתוקף שחתמה, אלא אם כן שונו במפורש על פי חוק זה.

סעיף 52 כדי להבטיח המשכיות בתקופת המעבר, מוצע כי חברת החשמל לישראל בע"מ, תמשיך ליצר, למכור, להוליך ולספק חשמל כפי שעשתה ערב פקיעת הזכיון, עד שיינתנו רשיונות למתן השירותים לפי חוק זה, אולם לא יהיו לה עוד הסמכויות לפי סעיפים 3 ו-52 לתוספת לפקודת זכויות החשמל.

לחברת החשמל לישראל בע"מ יינתן רשיון ראשון לייצור, מכירה, הולכה והספקה של חשמל לתקופה של עשר שנים, מיום כניסתו של חוק זה לתוקף.

בתקופת המעבר תמשיך חברת החשמל לישראל בע"מ ליתן את שירותיה וכן בתקופה שבה תפעל לפי "רשיון ראשון", וכל זכויותיה וחובותיה על פי חוזה והסכמים ימשיכו להיות בתוקף.

הוראת מעבר זו תמנע זעזועים במשק החשמל, עם פוג תוקפו של הזכיון ותאפשר התארגנות נאותה לקראת שינויים בעתיד.

בתום תקופת המעבר, יינתנו רשיונות לייצור, למכירה, לחלוקה ולהספקה של חשמל על-פי רשיונות שיינתנו לכל אתר ולכל פעילות, אולם יכול שיינתן, לבעל רשיון אחד – מקבץ רשיונות.

54. (א) על אף הוראות סעיף 64 לפקודת זכויות החשמל, הזכויות והנכסים של חברת החשמל לישראל בע"מ, שהיו בידיה בעת פקיעת הזכיון ושהיא זכאית לפיצוי מן המדינה בעדם, לפי הסעיף האמור, יישארו בידי החברה ולא ישולם פיצוי בעדם.

(ב) (1) הזכויות והנכסים שבעדם החברה אינה זכאית לפיצוי, כאמור בסעיף קטן (א) ואשר משמשים או נועדו לשמש, בין במישרין ובין בעקיפין, לפעילותה לפי לחוק זה, יורכשו לחברה לפי ערכם ביום הקניית הזכויות והנכסים, בהתאם להסדר שייחתם בין המדינה לחברה;

(2) בסעיף זה, "משמשים", "נועדו לשמש" – כפי שיקבעו השרים.

(ג) עד לעריכת ההסדר להקניית הזכויות והנכסים בהתאם לסעיף קטן (ב), יישארו הזכויות והנכסים שלגביהם אמור להיערך ההסדר, בידי חברת החשמל לישראל בע"מ, כפי שהיו בעת פקיעת הזכיון. לא הגיעו הצדדים להסדר כאמור, תוך שנה אחת ממועד פקיעת הזכיון, יקבעו השרים הוראות לענין הקניית הזכויות והנכסים כאמור.

(ד) נדרשה המדינה לשלם תשלום כלשהו בשל התחייבות מהתחייבויות החברה אשר היו בתוקף בעת פקיעת הזכיון, עקב פקיעת הזכיון או כתוצאה מביצוע הוראות סעיפים קטנים (א) או (ב), תשפה אותה החברה על כל תשלום כאמור.

(ה) העלויות שיחולו על חברת החשמל לישראל בע"מ, לפי הסדר שיקבעו השרים בקשר להסכם שנחתם בין המדינה לבין חברת החשמל לישראל בע"מ ביום 25 לספטמבר 1975, יובאו בחשבון במלואן, לצורך קביעת תעריפים.

דברי הסבר

החברה בקשר עם אותו עסק, אך לא כסף או בטחונות לכסף או חובות שבפנקסים;

מוצע, כי למרות האמור בסעיף האמור, הזכויות והנכסים שבבעלותה וברשותה של חברת החשמל לישראל בע"מ, שהיא היתה זכאית לפיצויים עם השבתם למדינה, לא יועברו למדינה ולא ישולמו פיצויים בעדם.

הזכויות והנכסים שבעדם החברה אינה זכאית לפיצוי ואשר משמשים או נועדו לשמש לפעילותה של חברת החשמל בהתאם לחוק זה יוקנו לחברה לפי ערכם ביום הקניית הזכויות והנכסים, בהתאם להסדר שייחתם בין החברה למדינה.

עד שייחתם הסכם כזה, יישארו הזכויות והנכסים שלגביהם אמור להיערך ההסדר בידי חברת החשמל לישראל בע"מ, אם הצדדים לא יחתמו על הסדר או הסכם כזה תוך שנה ממועד פקיעת הזכיון, יקבעו השרים בתקנות הוראות לענין הקניית הזכויות.

עוד מוצע לקבוע כי אם המדינה תידרש לשלם פיצויים בשל התחייבות מהתחייבויותיה של חברת החשמל לישראל בע"מ, החברה תשפה אותה על תשלום כזה.

ביום 25 בספטמבר 1975 נחתם, בין המדינה לבין חברת החשמל לישראל בע"מ, הסכם לענין הפנסיה של עובדי חברת החשמל – הסדר שייקבע על ידי השרים

סעיף 54 סעיף זה דן בנושא נכסי חברת החשמל לישראל בע"מ עם תום הזכיון.

סעיף 46 לזכיון, כפי שתוקן בשנת התש"ל, מורה לאמור:

"כתום הזכיון יעבור המפעל חינום, על כל קבועותיו ומכשיריו, וחמרי, לבעלותו של הנציב העליון, כתנאי שהנציב העליון ישלם פצויים מתאימים בעד חמרי דלק, מנגנונים, מונים ומכשירים בין שהם מצויים במחסן או מובלים בדרך לחברה או שהוזמנו על ידה והשייכים לחברה ששילמה בעדם. אם הקימה החברה בינתים כל מעבדה או כל מוסד מדעי אחר או ספריה ואם קבל הנציב העליון אותו מוסד או אותה ספריה לרשות, ישלם בעדם פצויים מתאימים.

"ואולם –

(1) החברה תהא זכאית לתבוע פיצוי נאות בעד התקנות ותיקונים כתנאים הקבועים בסעיף 44(ג) כאילו רכשה הממשלה את המפעל במועד שבו עבר המפעל לרשות הממשלה;

(2) הוראות סעיף 44(ו) יחולו בשינויים המחוייבים על פי הענין כאילו רכשה הממשלה את המפעל במועד האמור."

"המפעל" הוגדר בזכיון כך:

"(ג) "המפעל" – פירושו העסק של יצירה, הספקה וחלוקה של כוח חשמל ע"י זכיון זה וכל נכסי

55. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות וכללים לביצועו.

56. בחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975²⁷ –

(1) בסעיף 60א(ב), אחרי פסקה (4) יבוא:

"(4א) לענין כשירות לכהונה, לוועדה המייעצת לפי חוק משק החשמל, התשנ"ו-1996, במקום הוראות סעיף 16 יחולו הוראות סעיף 37(א) לחוק האמור";

(2) בתוספת, בסופה יבוא:

"7. הועדה המייעצת – חוק משק החשמל, התשנ"ו-1996".

57. תחילתו של חוק זה ביום י"ג באדר התשנ"ו (4 במרס 1996).

תחילה

בענין ההסכם האמור, יובא בחשבון לצורך קביעת תעריפים.

סעיף 55 סעיף זה מסמיך את שר האנרגיה והתשתית להתקין תקנות וכללים לביצוע החוק.

סעיף זה בא להוסיף על סמכויות שונות להתקנת תקנות וכללים שהוענקו לשני השרים, שר האנרגיה ושר האוצר ביחד, בהוראות שונות של החוק המוצע.

סעיף 57 מוצע כי החוק יכנס לחוק ביום פקיעת הזכיון, דהיינו ביום י"ג באדר התשנ"ו (4 במרס 1996).

כך יבוא לקיצו הזכיון ובמקומו יקום מערך רשיונות להפעלת משק החשמל.

²⁷ ס"ח התשל"ה, עמ' 132; התשנ"ד, עמ' 268.